ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4412 ՕԳՈՍՏՈՍ 25/7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1900 ՈՒՐԲԱԹ 13 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1318 ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4412

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղշ.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	ֆրք.
» »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Ցեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ԳԱՂԱՓԱՐԸ ԵՒ ԳՈՐԾԸ

Ներսէս եպիսկոպոս Ասլանեան քանի մը օրէն Պոլիս պիտի հասնի, անցնելով շատ մը գաւառներէ և ձեռնադրելով քահանաներ։ Համբաւ մըն ալ պիտի ձգէ իր ետեւէն ապահովաբար, Ներսէս եպիսկոպոս. խստաբարոյ եկեղեցականի համբաւ։ Գոնէ առերեւոյթս մենք այնպէս տեսանք զինք։ Վանայ մէջ ալ որքան ատեն պաշտօնավարեց, խստաբարոյութեան համբաւը կարծեմ անբաժան մնաց իրմէ։ Բայց խստաբարոյ ըսելով պէտք չէ խստակրօն հասկնալ։ Այս հին բառը, մեր մէջ, անաչառ և կարգապահ (bien discipliné) կը նշանակէ. երկուքն ալ հազուագիւտ յատկութիւններ մեր կղերին համար։ Ներսէս եպիսկոպոսի անաչառութեան մասին կասկածելի պարագայ մը անծանօթ է ինծի։ Սակայն իր օրինապահ և խիստ նկարագիրը խորհրդածութեան առարկայ կրնայ ըլլալ։

Իր պաշտօնավարութեան միջոցին, Վան, կարգապահութեան խիստ ոգի մը անբաժան մնաց իրմէ, արդարեւ. սակայն հրաժարականներուն տարափը, որ երեք ամիսէ ի վեր կը տեղար Պատրիարքարան, տրամաբանական հակասութեան մը մէջ կը դնէ խորհրդածողը։

Մարդ կը մտածէ թէ Ներսէս եպիսկոպոս այն տիպարէն է, որուն մէջ երեւակայութիւնը աւելի զօրաւոր է քան կամքը։ Այս կարգի անձեր առատ գաղափարներ ունին. սակայն գործադրութեան մէջ վարանոտ են ու անձնասէր։

Ասլանեան եպիսկոպոս նշանակելի դէմք մըն է, իրեն յատուկ բնաւորութիւն մը ունենալուն համար։ Այս բնաւորութեան հիմը թէեւ խախուտ է, բայց անսահման փառասիրութիւնը բաւական զօրացուցած է զայն։ Փառասիրութիւնը խոտելի յատկութիւն մը չէ. ընդհակառակը։ Միայն թէ այդ յատկութիւնը տածողներէն կը սպասուի որ, սովորականէն աւելի անյողդողդ և աւելի տոկուն ըլլան։ Փառասէր մը որ կ'ուզէ խիստ շուտով իր նպատակին հասնիլ, աղէկ չի պատրաստեր իր բարձրութեան հիմերը։ Դասական խօսք մըն է ասիկա, բայց ամէն ժամանակի համար ճշմարիտ։ Մեր իրաւունքն ալ էր սպասել իրմէ որ գաղափարն ու գործը միացնէր միշտ։ Վան տակաւին տարի մըն ալ և աւելի իրեն անհրաժեշտ պէտք ունէր։ Իր ըրած կարգադրութիւնները հիմնական ըլլալու և արդիւնք տալու համար՝ իր պաշտօնավարութեան դեռ բաւական ժամանակ պէտք կար։ Մեր եպիսկոպոսներն ու առաջնորդները աղէ՛կ կը հրահանգեն ժողովուրդը և իրենց ստորադաս պաշտօնեաները. իսկ երբ խնդիրը իրենց վրայ է՝ այդ կը տարբերի։ Վասն զի՝ նախ որ ստամոքսի հիւանդութիւն կայ, երկրորդ՝ կլիմայի անյարմարութիւն...։ Գաւառի կլիման՝ գաւառին յատուկ բարքերու մթնոլորտ մը կը բաղկանայ։ Ահա ա՛յս մթնոլորտին մէջն է որ չեն կրնար ապրիլ։

Միշտ քննադատող է գաւառացին։ Ասի ապշութիւն կը պատճառէ հին եկեղեցականներուն. իսկ նորերուն արհամարհական զայրոյթը կը շարժէ։ Վասն զի վերջապէս չի սպասուիր որ, իրա՛ւ կամ անիրաւ, սա՛ շալվար հագնող, գլուխնին եազմա փաթթող տգէ՛տ անձերը՝ քննադատելու իրաւունք ունենան։ Հին ժամանակները այսպէս չէր։ Բացարձակ հնազանդութիւն և անսահման եկեղեցասիրութիւն մը՝ զոր կրօնականք կը շահագործէին՝ յօգուտ իրենց կամ նոյն իսկ ժողովրդին։

Հիմա կը գանգատին թէ գաւառի ժողովուրդը չունի իր նախկին կրօնասիրութեան ոգին. դառն գանգատ, զոր ամէն առաջնորդ, եպիսկոպոս թէ վարդապետ, պերճախօս ոգեւորութեամբ մը կը նկարագրէ՝ ամէն հասկցողի առջեւ։

Ճշմարիտ կը խօսէին։

Բայց ժողովուրդն ալ ճիշտ միեւնոյն կերպով կը դատէ զիրենք։ Իրենք ժողովուրդին ըմբռնած եղանակով ո՛չ եկեղեցասէր են, ո՛չ ալ հնազանդ։ Եկեղեցասէր չեն, անոր համար որ կ'արհամարհեն ժողովուրդին կրօնասիրական ըմբռնումը։ Հնազանդ չեն, վասն զի միշտ կ'անսաստեն պարտականութեան ձայնին, կամ իրենցմէ բարձր կրօնական իշխանութեան։ Առաջին պարագան՝ իրենց դէմ դառնացուցած է ժողովրդին ռամիկ ու ամենաստուար դասը, երկրորդ պարագան՝ իրենց դէմ հանած է մտածող ու պարտաճանաչ սակաւաթիւ տարրը գաւառներուն։

Մեր արդի եկեղեցական վարչութեան մէջ հեղինակութեանց (autorité) քաոս մը կայ. եպիսկոպոսներու մեծագոյն մասը հեղինակաւոր կը նկատէ ինքզինք։ Ասի կարգապահութեան ոգիին պակասութենէն առաջ կու գայ։ Մինչեւ հիմա չտեսանք առաջնորդ կամ տեղապահ մը որ իր ստամոքսի հիւանդութիւնը տեղւոյն վրայ բժշկէր... համբերութեամբ, կամ՝ իր առաջնորդարանի ննջարանին մէջ մեռնէր՝ փոխանակ Պոլսոյ հիւանդանոցը մեռնելու։ Եթէ մեր մէջ, քրիստոնէական ոգւով անձնուրացներու աղանդ մը ըլլար, խորհուրդ պիտի տայի անոնց մէջէն ընտրել մեր կուսակրօնները։ Այսքան ֆիզիքական փափկութիւն և այսքան ապապատանք իր անձին հանդէպ, մեր միջավայրին մէջ ապրող կղերականներուն հակասական դեր մը կու տան։ Գաւառի ժողովուրդը ալ չի չլանար քարոզներէ։ Կրօնական հեղինակութեան գաղափարը արդէն ինկած է անոր աչքէն։ Կը սպասէ որ իր եպիսկոպոս կամ վարդապետ առաջնորդները գաղափար և գործ միացնեն։ Ի զուր դերձակ Մարկոս ազան կը մեղադրէք թէ՝ դուն երկու տարուան համար հոգաբարձութեան, կամ չորս տարուան համար թաղականութեան անդամ ընտրուած ես, պէտք չէ հրաժարիս, ըրածդ փոփոխամտութիւն է։ Մարդը կը պատասխանէ.—Ես բազմաթիւ գործեր ունիմ, չեմ հասնիր։ Կամ,—այդ գործը դժուար է. ես ուրիշներու հետ գէշ ըլլալու ժամանակ չունիմ։

Բայց մեր կուսակրօն եկեղեցականութիւնը ճարպիկ է։ Անիկա միշտ առջի բերան, թէեւ քիչ մը դժուարութեամբ, կ'ընդունի Պատրիարքարանի առաջարկած պաշտօնը, սակայն յետոյ, երբ գործին չգայ, հիւանդութիւնը պատճառ կը բռնէ։

Պատրիարքարանը պէտք էր բոլոր ատոնց պատասխանէր. «Մնացէ՛ք ձեր պաշտօնի անկողիններուն վրայ»։

Գ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար:

ԲՂԻՒ ԳՈՐԾԵՐ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԲՂԻ, 8 Օգոստս 1900

Բղի-Գասապա, իր փոքրութեան նայելով, (500 տուն բնակիչ հազիւ ունի) քիչ շատ զարգացած միջավայր մը կը ներկայացնէ, շրջակայ գաւառներուն հետ բաղդատմամբ։ Վերջին երկու տարիներու մէջ մանաւանդ, կեդրոնին մէջ հաստատուած բաւական թուով տուներու և շուկայի ճաշակաւոր շէնքերը, աւելի սիրուն երեւոյթ մը տուած են այդ պզտիկ քաղաքին։ Գասապայի բնական դիրքը արդարեւ աղուոր է։ Երեւակայեցէ՛ք փոակի մը երկու եզերքին վրայ, ամփիթատրոնաձեւ բարձրացած տուներու շարքեր, որոնց մէջտեղէն կ'անցնի առատ ու մաքուր ջուր մը, Բարականձորէն բղխելով։

Բարականձորը, Բղի-Գասապայի հիւսիսային կողմը գտնուող լեռնային սքանչելի ճեմելավայր մըն է, որուն կուշտերէն ի վեր բարձրացող հսկայական լեռները զուլալ ջուրի շատրուաններն են կարծես։ Հոն կ'երթան մեծ ու պզտիկ, առտուան ու իրիկուան հաճոյալի ժամերը ծծելու։ Բարականձորէն քիչ մը վարը, բլրակի մը վրայ կը կանգնի Լուսաւորչայ մատուռը, հին ու նուիրական շէնք մը, կանչուկ ուռիներէ ու բարտիներէ շրջապատուած։—Բղեցի մամեր, իրենց պճըլիկ թոռնիկներուն լեզուն կանուխէն բանալու համար, Լուսաւորչայ բանալին տղին բերնին դպցնելով, եօթը անգամ մատուռին շուրջը կը պտտցնեն զայն։ Դեռ ցարդ բոլորովին մոռցուած չէ այս սովորութիւնը։—Տեսակ մը կարմրագոյն միջատ կայ, որ, իբր թէ, ո և է մէկուն բերանը բաց տեսածին պէս՝ անոր ակռաները կը համրէ և այդ անձը կը մեռնի։ Պզտիկ տղաք զայն տեղ մը երբ տեսնեն, բերաննին կը գոցեն, և ակռաներնուն մէջէն կը փսփսան «Լուսաւորչայ բալլինքը (բանալին) բերա՛նս, բերա՛նս, բերա՛նս։» Բարականձորին լեռներէն մէկուն կուշտը, հորիզոնական ձեւով բացուած շատ խորունկ այր մը կայ։ Կը պատմուի թէ՝ ատենով հոնկէ մետալի հանքեր գտնուած են, և փորուելով այրը բացուած է։

—Բղիի արդի Առաջնորդ. Տեղապահն է Տ. Վահրիճ Ծ. Վրդ. Շահլամեան, որուն ներկայութիւնը բարեբաղդութիւն մը եղած է Բղիի համար։ Թեմական գործերու մասին իր ըրած օգտակար կարգադրութիւնները ծանօթ են արդէն։ Ն. Սրբութիւնը կը սիրուի ժողովուրդէն, որ բաւական ատենէ ի վեր կարող առաջնորդի մը կարօտը կը քաշէր։ Եթէ թերութիւն մը ունի-կ'ըսեն—այն ալ՝ քիչ մը չափէն աւելի խիստ վարմունքն է։

Երիտասարդ Արմաշականը, սակայն, մեզի շատ օգտակար պիտի կրնայ ըլլալ, երբ, մանաւանդ քանի մը տարի վարչական գործերու մէջ աւելի փորձառութիւն ստանայ, քաջ ծանօթանալով տեղական այլազան հանգամանքներուն։ Բաւական է որ չնուազի իր հիմնական գործելու եռանդն ու աշխոյժը։ Տ. Վահրիճ Վ. յուսահատելու չէ Բղեցիներուն ցուցուցած քիչ մը չափազանց խստապահանջ ըծախնդրութենէն. ո՛չ ալ զինքը ձեռնթափ պէտք է ընեն կարգ մը միջնադարեան աղաներու ծայր ու թայր վարմունքը։ Ամէն պարագայի մէջ, ձեռներէց ու բանիբուն անձերու անձնուէր աջակցութեան կատարեալ վստահութիւն ունենալու է։ Ն. Սրբութիւն Տ. Վահրիճ Վ. այս պահուս Կարին կը գտնուի, վիճակային գործերու կարգադրութեամբ։

—Նախորդ ամսու, լրացան տեղւոյս երկսեռ վարժարաններու տարեկան հարցաքննութիւնները։ Ներկայ էին Առաջնորդ Հօր հետ քաղաքիս երեւելիներէն շատերը։ Քննութեանց ընդհանուր արդիւնքը բաւական գոհացուցիչ էր։ Արական վարժարանը ունի հիմա հինգ դասատու, հինգ նախակրթարանական կարգ և երեք ծաղկոց։ Աշակերտներու թիւն է 170։ Աղջկանց վարժարանը ունի երկու նախակրթարանական կարգ, երեք ծաղկոց և երեք վարժուհի։ Ուսմանց ծրագիրը Միացեալի ծրագրին կը համապատասխանէ։ Բայց դասագրքերու մասին գէթ տարբեր կարգադրութիւն մը ընել անհրաժեշտ է։ Քանի որ նորագոյն և լաւագոյն մեթոտով պատրաստուած դասագիրքեր չեն պակսիր հրապարակի վրայ, ինչո՞ւ ձեռքէ չթողուլ հին դրութեան վրայ ձեւուած գրքերը։

—Աղջկանց վարժարանի շէնքը քակուեցաւ մէկ երկու շաբաթ առաջ, հիմէն նորոգուելու համար։ Մինչեւ սեպտ. 1 շինութիւնը աւարտած, կահաւորուած և կազմ ու պատրաստ պիտի ըլլայ։

—Դպրոցներ բացուած են նաեւ 20-25 գիւղերու մէջ, որոնց ամէնէն կանոնաւորն է Խուփսի դպրոցը, որ կը կառավարուի անցեալ տարի Արմաշու Դպրեվանքէն շրջանաւարտ եղող ուսեալ երիտասարդի մը ձեռքով։

—Եկեղեցիներու միացման խնդիրը, որ երբեմն շատ ուշագրաւ հանգամանք մը առած էր, հիմայ, գէթ առժամապէս, յետաձգուած կը թուի։ Բղեցիին համար նորութիւն մըն է ասիկա և ասոր համար, Տ. Վահրիճ Հօր այս վերջին ձեռնարկը միահամուռ հաւանութեան արժանացած չէ առջի օրէն, և նոյն իսկ սուր դժգոհութիւններու առիթ տուած է։ Բացայայտ է սակայն այսպիսի կարգադրութեան մը ունենալիք օգուտը։ Ուստի առ այժմ հարկ չենք համարիր այս կէտին վրայ ծանրանալ, սպասելով Տ. Վահրիճ վարդապետի ձեռք առնելիք միջոցներուն։

—Բղիի չորս վանքերն ալ, կ'երեւայ թէ պիտի սկսին քիչ քիչ կարգի մտնել, հանրութեան օգտակար վիճակի մը մէջ դրուելով։ Տ. Վահրիճ Ծ. Վ. արտօնութիւն խնդրած է Ազգ. Պատրիարքարանէն, Խօսնակի Ս. Կիրակոս վանքին մէջ Որբանոց մը հաստատելու համար։ Փափաքելի է որ օր առաջ գոհացում տրուի այս յոյժ կենսական պէտքին։

—Ցաւով տեսանք որ տեղւոյս Կրթասիրաց Ընկերութիւնը կազմալուծուած է ատենէ մը ի վեր։ Այս տեսակ ընկերութիւն մը, քչիկ մը յարատեւութեան ու ջանքի շնորհիւ, իր գոյութիւնը ապահովելով և հետզհետէ աւելի ընդարձակելով իր գործառնութիւնները, աղուոր օգուտներ պիտի կրնար ընծայել վարժարաններուն։ Առաջնորդարանի մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք Կրթասիրաց վերակազմութեան մասին։

—Նոր հունձքը, ինչպէս ամէն տեղ, Բղիի մէջ ալ մեծ յոյսեր կը ներշնչէ։ Ցորենի գինը սկսած է իջնել արդէն. միջին գին 70ի կը ծախուի չարէքը (96 օխա)։ Մինչեւ 50 և ա՛լ աւելի իսկ իջնելու յոյս կայ։

—Պտուղներու ներածումը սկսած է մէկ երկու շաբաթէ ի վեր։ Բալուցիներու կարաւանը շաբաթէ շաբաթ կը քակուի, թութ, խաղող, տանձ, ևն. բեռնաւորուած, որոնք բաւական սպառում ունին հրապարակի վրայ։

—Գալթաբերքերը աւելի կանուխէն սկսած են կրուիլ, Տրապիզոնի և Կիւմիշխանէի կողմերէն եկող Լազերուն միջոցաւ։ Արմտեաց աժանութեան հետեւանքով, տիրող կարօտութիւնները յուսալի է որ աստիճան մը մեղմանան։

—Էտիսընի փօնօկրաֆը Բղիի մէջ ալ մուտ գտած է այս տարի։ Հետաքրքիր և հիացկոտ բազմութիւն մը միշտ իրեն կը քաշէ հանճարեղ բնագէտին այս հրաշալիքը։

—Նամակս պիտի վերջացնեմ լուրով մը, որ իր մասնաւոր շահեկանութիւնը ունի Բղիի համար։ Մանուսագործութիւնը, որ երեք տարի առաջ հոս ալ մուտ գտնելով ընդհատուած էր սակայն ատենէ մը ի վեր, հիմա, աւելի հաստատ հիմերու վրայ՝ վերսկսելով, հետզհետէ սկսած է զարգանալ և ընդարձակուիլ։ Մարդ գոհունակութեամբ կը դիտէ՝ փողոցներուն միջնանքէն՝ մաքոքին շուտամուտ ոստոստումը և տոլապին ճռնչաձայն դարձքը։ Այս գործը Բղիի համար ճշմարիտ օրհնութիւն մը կրնայ դառնալ։ Յաջողութիւն կը մաղթենք սրտանց։

ԼԵՒՈՆ ՍԻՐԱՊԵԱՆ

ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸ

Ա. Ընդհանուր մտածումներ.—Դպրոցական հրահանգներու մէջէն շարադրութիւնն է միայն որ վարժարաններու մեծագոյն մասին մէջ ամէնէն նուազ գոհացուցիչ արդիւնքը կու տայ։ Մէկէ աւելի են այս դժգոհութեան պատճառները՝ որոնց գլխաւորները միայն թուելով պիտի բաւականանանք. Ա. տղոց մէկ յոռի սովորութիւնն է, վարժարանէն դուրս մանաւանդ, խօսիլ շատ դռեհիկ լեզուով մը՝ որ բոլորովին հեռու է բուն լեզուին յըստակութենէն։ Բ. աշակերտներու իմացական զարգացման բոլոր շրջաններուն մէջ բառերու մթերքին շատ աղքատիկ վիճակը, որով հազար դժուարութիւններէ վերջ, հազիւ կը յաջողին գտնել յատուկ բառը, բացատրութեանց գործածելու և կամ յայտնելու իրենց անձնական կամ ուսուցչին թելադրած գաղափարները։

Այս վիճակն է ահա զոր պիտի ջանանք դարմանել։ Աշակերտներուն նախ և առաջ, պէտք է խօսիլ սորվեցնել։ Հազարաւոր առարկաներ՝ որոնց ակնարկութիւն կ'ըլլայ, երբեք չեն հետաքրքրեր զիրենք, չեն գիտեր ոչ դիտել, ոչ ըմբռնել։ Պէտք է սրե՛լ անոնց հետաքրքրութիւնը, ջանա՛նք վարժեցնել զանոնք զննելու, քըննելու ամէն բան, ոչ թէ վերիվերոյ եղանակով մը, այլ, որքան հնար է, հիմնական կերպով։ Այսպէսով պիտի վարժուին խորհրդածութեան, և անզգալաբար, պիտի յաջողին հարցում մը քննել իր բոլոր կողմերով. պիտի վարժուին վերջապէս, զննելու, դիտելու ամէն բան, որմէ կը ծագի գաղափարի ճշմարիտ աղբիւրը։

Խորհիլ սորվիլը սորվիլ է նաեւ բաղդատել, դատել և տրամաբանել։ Կարելի է նաեւ կոչում ընել մտքին ինքնաբերութեան (spontanéité). ինչպէս ըսած է Մ. Գառէ. «գրելը արուեստ մըն է, որուն օրէնքը ուրիշ բան չէ բայց եթէ գեղեցիկ զգացմանց կիրառութիւնը։»

Երբ աշակերտներուն ինքնին խորհիլ կը սորվեցնենք, միեւնոյն ատեն անհրաժեշտ է զարգարել անոնց յիշողութիւնը բառերով և բացատրութիւններով, որոնց պէտք պիտի ունենան յայտնելու համար իրենց գաղափարները։ Անհրաժեշտ է վերջապէս կանուխէն հրահանգել աշակերտները դասաւորելու բառերը և բացատրութիւնները՝ որոնցմով պիտի կազմեն նախադասութիններ և պարբերութիւններ, յետոյ պիտի շարադրեն, այսինքն գաղափարները բնական կարգով մը պիտի շարեն մէկը միւսին ետեւէն՝ նիւթին ընդլայնման պահանջումին համեմատ։

Բ. Հրահանգաց տեսակներ. — Երեք տեսակ հրահանգներ, այսպէս, օգտակար են աշակերտները շարադրութեան ընտելացնելու համար։ 1. Զննութեան և հեղինակութեան հրահանգներ։ 2. Բառերու հրահանգներ։ 3. Շարադրութիւն սորվեցնելու հրահանգներ։

1.—Զննութեան և հեղինակութեան հրահանգներ.—Այս հրահանգներուն նպատակն է աշակերտներուն խորհելու գաղափարներ գտնել տալ։

Նախապատրաստական և տարրական դասընթացքներու մէջ այս հրահանգները կարելի է սապէս բովանդակել. 1° Թուումը այն առարկաներուն որոնք կը գտնուին դասարանին, բակին, տան կամ տղոց ծանօթ ուրիշ տեղի մը մէջ. 2° Նկարագրութիւն ձեւի, գոյնի և աշակերտներուն ընտանի գործածական առարկաներու. 3° Զննութիւն պատկերներով. 4° Արտադրում (reproduction)—հարցումներու օգնութեամբ—ուսուցչին կողմէ կարդացուած փոքրիկ պատմութիւններու։

Իսկ միջին ու բարձրագոյն դասընթացքներու մէջ. 1. Սահմանի (définition) հրահանգներ՝ որոնց նպատակն է բացատրել այն յատկութիւնները՝ որով կը զանազանուի անձ մը, անասուն մը կամ իր մը, և կը ծանօթանան մտքին, շատ որոշ եղանակով մը։ 2. Ընթերցուածներ՝ բերանացի համառօտելի։ 3. Բերանացի, յետոյ գրաւոր վիպակներ դպրոցական պտոյտներու կամ փոքրիկ ճամբորդութիւններու, կատարուած տղոց կողմէ։

2. Բառերու հրահանգներ.—Նախապատրաստական և տարրական դասընթացքներու մէջ կրնանք սապէս ամփոփել բառերու հրահանգները.—1. Վարժութիւն սնունդի, հանդերձեղէնի, բնակութեան, պարտէզի, խաղերու, դպրոցի, մաքրութեան, դաշտերու և գլխաւոր արհեստներու յարաբերական անուններուն։ 2. Վարժութիւն՝ առարկաներու գոյնը, ձեւը ցուցնող ածականներու։ 3. Վարժութիւն՝ գործողութիւն կամ վիճակ ցուցնող բայերու, երեք ժամանակներով.—Ներկայ, անցեալ և ապառնի։

Միջին և բարձրագոյն դասընթացքներու մէջ, կարելի է, նախ և առաջ յանձնարարել բառգիրքի յաճախակի գործածութիւնը։ Գալով բառերու բուն հրահանգներուն, ահաւասիկ անոնք զորս պիտի յանձնարարենք այս երկու դասընթացքներու աշակերտներուն համար։ 1. Ուսումնասիրութիւն՝ ճամբորդութեան, վաճառականութեան, ժամանակներու եւ եղանակներու յարաբերական անուանց, ինչպէս նաեւ առաքինութիւն և մոլութիւն ցուցնող անուններու։ 2. Ուսումնասիրութիւն՝ տարածութիւն, խտութիւն բնական զգացումներ, լաւ կամ յոռի ձըգ-

—)(5)(—

ՅՈՆԻԱԿԱՆ

ՀԱՅ-ԳԱՂՈՒԹԻ ՆԱՀԱՊԵՏՆԵՐԷՆ

Ամենայն Հայոց Տ. Եփրեմ Կաթողիկոսն ալ՝ առ. Գրիգոր Աղայ Պապօյեան, 1811ին, 1817ին, 1819ին և 1821ին ուրոյն հայրապետական կոնդակներով՝ Մայր Աթոռայ պատկանեալ նշանաւոր դէպքերը և տեղական ժամանակակից անցքերը հաղորդած է մտերմօրէն։ Այս չորս կոնդակները՝ կրնան լուսաբանել Էջմիածնայ նոյն ժամանակուան պատմութիւնը։ Նոյնպէս, «Արք-եպիսկոպոս Վրաստանու Հայոց Ներսէս Աշտարակեցի»ին՝ 1823 նոյեմբերի 10 Թուականաւ, Հաղբատի Ս. Նշանի վանքէն գրած մէկ ինքնագիր նամակը՝ կարդացած եմ ուղղեալ առ «Շնորհօքն Աստուծոյ բարգաւաճեալ Աղայ Գրիգոր Թարգման Պապօյեան»։ Ո՛չ նուազ յիշատակելի գրութիւն մըն ալ ան է։ Սսոյ Կիրակոս Ա. Աջապահեանց Կաթողիկոսին՝ կոնդակն ալ, թէ՛ իր Թղթի կապոյտ տեսակովը և թէ՛ կաթողիկէաձեւ գեղագրութեամբը՝ ուշադրութիւնս գրաւեց։ Այս կոնդակը գրած է Կիրակոս Ա.՝ երբ Երուսաղէմ կը գտնուէր, և «ՌՄԾԲ Ապրիլ Ժ. օրն» թուականը կը կրէր։ Կոնդակին հասցէն էր՝ «Ի Զմիւռին, առ Գրիգոր բարեպաշտօն Աղայն»։ Երուսաղիմայ Նիկոմիդացի Տ. Գաբրիէլ Պատրիարքն ալ կոնդակ ղրկած է Պապօեանին, գրելով. «Առ Աստուածասէր և Քրիստոսազօր յարգապատիւ Գրիգոր Աղայ Պապօյեան», և այսու յանձնարարելով իրեն՝ Երուսաղէմէն նոր դարձող նուիրակը եղող Տ. Զաքարիա վարդապետը, ևայլն։

Իսկ Գրիգոր Պապօեան՝ Թոռն Դանիէլեան էր։ Արդէն Դանիէլ Կաթողիկոս՝ երբ 1799ին Կ. Պոլսոյ Պատրիարք ընտրուած է, իր անդրանիկ օրհնութեան կոնդակը ՌՄԽԸ յուլիս 20ին, առաջին անգամ անոր հասցէին ուղղած է՝ գրելով վրան. «Գրիգոր Աստուածասէր և Ազնիւ Աղային, իմն անկեղծ սիրելի յատուկ բարեկամին» ևայլն։

Ըստ իս, այս կոնդակներու հաւաքոյթը, ինչպէս նաեւ Պապօեանց դերդաստանին քով մնացած սեպագիրներու ձեռագիր մատեանը անվթար պահպանելու համար կամ ընտանեկան շրջանակի մէջ, իբրեւ տոհմագրութիւն, իբրեւ յաջորդող սերնդեան կտակելու է. և կամ Ս. Երուսաղիմայ և Արմաշու Մատենադարաններէն մէկուն նուիրելու է։ Գալով Դաւիթ Լոռեցի կամ Ենեգէթցի ու Դանիէլ Պայապիրցի կամ Սուրմառեցի կաթողիկոսաց վէճերուն, Զմիւռնիոյ մէջ ալ այս մասին կուսակցական պայքարներ կային, ու «Դաւիթ-Դանիէլեանի խնդիր» բանաձեւին տակ որակուած էին։ Ուրիշ հայաբնակ քաղաքներու հետ բաղդատմամբ, ապաքէն Զմիւռնիոյ մէջ շատ աւելի յառաջ գացած էր այս կաթողիկոսական վիվոկը։ Հասարակութեան զարգացեալ կամ լուսաւորեալ դասը «Դանիէլեան», իսկ յետադարձ կամ խաւարեալ կարծեցեալ մասն ալ «Դաւթեան» կը յորջորջուէին։ Զմիւռնիոյ մէջ, տեղւոյն ջոջերէն՝ Դաւթեան կուսակցութեան վերաբերուած են Ոսկանեան, Տամկաճեան, և Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցի հիմնադիր Հաճի Հայրապետ ազան և ուրիշներ։ Իսկ Դանիէլեան կուսակցութեան յարած էին Ապրոյեան, Նուպարեան և ուրիշ առաջնակարգ հայազգիներ։ Նոյնպէս եւ Գրիգոր Պապօյեան, ինչպէս քիչ մը վերը ակնարկեցի, ջերմ կողմնակից էր Դանիէլի կաթողիկոսութեան։ Որովհետեւ իրարու հետ ունեցած ծանօթութիւնը, առնչութիւնը՝ շատ կանուխէն է, այսինքն անոր Զմիւռնիոյ նուիրակութեան պաշտօնավարութենէն։ Կ. Պոլսոյ Պատրիարք գտնուած ատենն ալ մշակուած և շարունակուած է Ն. Սրբազնութեան ներքին մտերմութիւնը, ինչպէս իրենց փոխադարձ թղթակցութիւններէն յայտնապէս կ'երեւան։

* * *

Գրիգոր Պապօեան՝ ո՛չ միայն ազդեցիկ ու գործունեայ անձնաւորութիւն մըն էր, այլ եւ պարագային յարմար առատաձեռնութիւններ ալ ըրած է։ Իրազեկ անձեր կը յիշեն թէ, Գրիգոր Պապօեան իր մահուանէն առաջ, բաւական գումարներ կտակած է ազգային-եկեղեցական հաստատութեանց, քահանայից, և ի մէջ այլոց, տասը հազար դահեկան Ազգին սնտուկին ձգեր է այն պայմանաւ, որ տարեկան հարիւրին տասը տոկոս վճարելով իր ուղղակի ժառանգին կամ անդրանիկին, որպէս զի այս գումարը ստանալով ամէն տարի իր տօնախմբութեան տարեդարձին՝ այսինքն, «Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին մուտն ի վիրապն» շաբաթ օրը տնանկ աղքատաց բաշխէ։ Արդարեւ տասը հազար ղրուշի գումարը՝ հիմնական համար կարեւոր նպաստ մը չէ. բայց 72 տարիներ առաջ մեծ կարեւորութիւն ունէր։

Կ'երեւայ որ Զմիւռնիոյ ազգային սընտուկն ալ ուրիշ ազգային սնտուկներու նման տնտեսական տագնապի մատնուած է եղեր, որովհետեւ ստուգած ենք թէ Գրիգոր Պապօեանին մահուանէն ետքը, Ստեփան Պապօեան 15 տարի չափ վերոյիշեալ գումարին տոկոսը առնելով Սուրբ Լուսաւորչի մուտն ի վիրապին օրը Ազգային Վարչութեան մէկ կամ երկու անդամոց ընկերութեամբ տնանկաց բաշխած էր անխափան։ Սակայն 1845ի Զմիւռնիոյ ծանօթ հրդեհէն ետքը Ազգային Վարչութիւնը մերժած է վերոյիշեալ գումարին տոկոսը հատուցանել, առարկելով թէ ազգային կալուածներուն մեծագոյն մասը այրած է։ Ստեփան Պապօեան ի կենդանութեան, քանիցս Ազգային Վարչութենէն թախանձագին խնդրած է այս պահանջքը, բայց ամէն անգամուն ալ միեւնոյն բանաձեւը կրկնած են. աւանդական ո՛չ-կարեմքը։

Մենք ընդհանրապէս սովորութիւն ըրած ենք գանգատելու թէ Յոյներուն երեւելիները կարեւոր գումարներ կը կտակեն, այն ինչ մեր ազգայինները կը զլանան։ Մենք տրտունջ կ'ընենք թէ մեր ազգայինները եթէ կտակ անգամ ընելու ըլլան, անոնց ժառանգները չեն գործադրեր։ Իրաւացի՞ են այս գանգատները, այս տրտունջները թէ անարդար, երբ կ'իմացուի թէ այն ինչ վարչութիւնը արձակ համարձակ չի գործադրեր բարենպատակ կտակ մը։ Ուրեմն ինչո՞ւ կը սպասենք որ անհատ մը կատարէ կտակին գործադրութիւնն ալ։

Իրա՛ւ է որ Ստեփան Պապօյեան վերջին տարիներս, իր ալեւոր ծերութեանը պատճառաւ չէր կրնար հօրը կտակին գործադրութիւնը պահանջել, սակայն Գրիգոր Պապօյեանի թոռը՝ Պ. Պապօեն միթէ աւագ պարտականութիւնը չէ՞, որ Զմիւռնիոյ ազգային սնտուկէն պահանջէ վերոյիշեալ գումարին տոկոսը, և բաշխէ անկարող տնանկաց։ Եւ եթէ անփոյթ ու անտարբեր գտնուի առ այս, ո՞վ է պատասխանատուն։

Թո՛ղ այս առթիւ գէթ կտակագիր բարերարի մը վերջին կամքը յարգել ու պատուել գիտնալնիս ցոյց տանք։

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

(Շարունակելի)

տումներ ցուցնող ածականներու։ 3. Բառերու կազմութեան, ստուգաբանութեան, ածանցումներու և բառագիտութեանց ուսումնասիրութեան վրայ։ 4. Ուսումնասիրութիւն հոմանիշներու, հականիշներու, նոյնաձայններու և հականուանութեանց։ 5. Մանրամասն ուսումնասիրութիւն իւրաքանչիւր չորս լծորդութեան եղանակներու և ժամանակներու։ (*)

Գ. Հրահանգներ՝ որոնց նպատակն է շարադրել սորվեցնել. — Նախապատրաստական դասընթացքի աշակերտները, շատ փոքր են դեռ, շարադրութեան վարժութիւն կարենալ ընելու համար։ Անոնց հետ, առ այժմ, պէտք է բաւականանալ, բոլոր բերանացի դասերուն մէջ տեղի ունեցած հարցումներուն պատասխանները պահանջելով՝ ոչ թէ մէկ բառով. —«այո՛»ով կամ «ոչ»ով մը—այլ ուղիղ եւ ամբողջ պարբերութեան մը օժանդակութեամբ ստանալով խնդրուած պատասխանը։

Տարրական դասընթացքին մէջ, կ՚արժէ, որչափ հնար է, աշակերտները աւելի կանուխէն խեղամուտ ընել պարբերութեանց կազմութեան։ Քերականական վերլուծութեան դասեր,—շատ պարզ նախադասութեանց վրայ կատարուած—անհրաժեշտ են սոյն դասընթացքի տղաքը ընտելացնելու ենթակային, բային ու սեռի ու բնութեան խնդիրներու պաշտօններուն հետ։ Այս վարժութիւնները պէտք է բերանացի կատարել։

Միջին դասընթացքի մէջ հրահանգներու նպատակը պիտի ըլլայ աշակերտներուն շարադրել սորվեցնել, որուն համար եօթը վարժութիւններ անհրաժեշտ են. 1. Պարբերութեանց և նախադասութեանց կազմութեան վրայ. (քերականական և տրամաբանական վերլուծութեանց դասերը մասնաւորապէս յանձնարարելի են այս դասընթացքին մէջ։) 2. Կէտադրութեան վրայ, ընտելացնել աշակերտները այնքան անգամ նոր տողով սկսելու՝ որքան ընդլայնելի կէտեր կան նիւթին մէջ։ 3. Ոտանաւոր արտասանութեան կտորի մը իւրաքանչիւր պարբերութեան գլխաւոր մասերը դասաւորելու տրամաբանական կարգով մը։ 4. Բանաստեղծական կտորի մը աշակերտներու կողմէն արձակի վերածուելու վրայ։ 5. Գաղափարներու յուգորդութեան վրայ, մարզել տղաքը գտնելու հարցումի ընդլայնման ներկայացուցած զանազան մասերը։ 6. Պատկերաւոր նախագծի մը համեմատ կատարելի շարադրութեան վրայ։ 7. Աշակերտներու կողմէ գտնուած նախագծի մը համեմատ կատարելի շարադրութեան վրայ։

Բարձրագոյն դասընթացքի մէջ. 1. Շարունակել քերականական և տրամաբանական վերլուծութեանց հրահանգները. 2. Գրական վերլուծութեանց համար քանի մը հրահանգներ տալ, որոշելով որ գտնեն. զոր օրինակ, արտասանութեան կտորի մը մէջէն հեղինակին կողմէ բացադրուած գլխաւոր գաղափարները և այն կարգը որուն մէջ դասաւորուած են։ 3. Ընտելացնել աշակերտները, զոր օրինակ, գրելու ընտանեկան, վաճառականական նամակներ, վարչային գրութիւններ խմբագրելու, պատմելու դէպք մը, ճամբորդութիւն մը կամ արշաւանք մը, աշխարհագրական տեղի մը նկարագրութիւնը ընելու, բացատրելու առած մը կամ մեկնելու առակ մը և վերջապէս ընդլայնելու բարոյական, գիտական կամ գրական ո և է նիւթ մը։

Լիայոյս ենք թէ այս կերպով կատարուած վարժութիւնները տղուն մէջ պիտի արթնցնեն հետաքրքրութեան ոգին, պիտի զօրացնեն անոր յիշողութիւնը, ճոխացնելով նաեւ բառերու մթերքը։ Մէկ խօսքով, իր իմացական թանկագին կարողութեանց զարգացմամբ, տղան պիտի կարենայ ինքնին խմբագրել ո եւ է գրութիւն։ Մ. Թ.

(*) Փափաքելի է, բաց աստի, որ, շարադրութեան դասերէն բոլորովին անջատ, շաբթուան մէջ երկու կամ երեք անգամ առնուազն, բառերու հրահանգներուն համար սահմանուէին մասնաւոր դասեր, որոնք յուսացուածէն աւելի պիտի կրնան օգտակար ըլլալ՝ հարստացնելով և ճոխացնելով տղոց բառերու մթերքը։ Բաց. ընթերց. դասն ալ, իր կարգին, պիտի նպաստէ՝ ստեղծելով բառերու օգտակար և հետաքրքրաշարժ հրահանգներ՝ որոնք պարտին բերանացի կատարուիլ Տարրական դասընթացքին մէջ և գրաւոր՝ միջին ու բարձրագոյն դասընթացքներու մէջ։

ԱԶԳ

ԿԵԴՐ. ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԻ ՂԱԼԱԹԻՈՑ

Ղալաթիոյ Կեդրոնական Նախակրթարանի յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 4 երկուշաբթի օր։ Հետեւաբար աշակերտաց ծնողք կը հրաւիրուին, մինչև վերոյիշեալ թուականը ամէն օր ներկայանալ մինչեւ ժամը 4 Ս. Եկեղեցւոյս խորհրդարանը և հինէն մնացած թոշակի պարտքերը վճարելով՝ ստանալ իրենց զաւակաց մուտք տոմսը։

Իսկ անոնք՝ որ նոր աշակերտ արձանագրել տալ կը փափաքին Նախակրթարանի համար, կը հրաւիրուին մինչեւ նոյն թուականը ներկայանալ Եկեղեցւոյս Խորհրդարանը վերոյիշեալ ժամանակամիջոցի մէջ և միասին բերել իրենց զաւակաց պատուաստի պաշտօնական վկայականը։ 649 2—4

Ղալաթիա, 23 Օգոստոս 1900

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքեր

Ռուսիոյ առաջարկութիւնը.— Ինչպէս քանի մը օրէ ի վեր կը գրուի, Չինու խնդրին ամէնէն կարեւոր մասն է Ռուսիոյ առաջարկութիւնը՝ Բէքինէն միջազգային զինուորները ետ քաշելով հաշտութեան բանակցութեանց ձեռնարկելու համար։ Անգլիական լրագիրները այդ առթիւ կ՚ըսեն թէ Ռուսիոյ հետ կը գտնուին Մ. Նահանգները, Ֆրանսա ու Ճափոն, այսինքն կ՚ընդունին անոր առաջարկութիւնը. իսկ Աւստրիա, Գերմանիա ու Իտալիա հակառակ են այդ առաջարկութեան։ Գալով Անգլիոյ, տատանողական դիրք մը բռնած է։

Այդ մասին Լոնտոնէն շաբաթ օրուան թուականով հետեւեալը կը գրեն Մաթէնի։

«Տակաւին շատ յստակ չեն անգլիական մամուլին գրածները՝ միջազգային զինուորները Բէքինէն ետ քաշելու համար Ռուսիոյ ըրած առաջարկութեան մասին։ Շատ դժուար է որոշ գաղափար մը կազմել. նաեւ աւելի դժուար է ըսել թէ հիմա Անգլիա ի՛նչ ընթացքի պիտի հետեւի, քանի որ բրիտանական կառավարութեան ընթացքը ամէնէն աւելի տատանողական է։ Եթէ անպատճառ հարկ ըլլայ Անգլիոյ մէջ առաջ եկած տրամադրութիւնը հասկնալ, կարելի է սապէս ամփոփել.

«Մ. Նահանգաց պէս բոլորովին գոհ մնացած ենք Ռուսիոյ այն բացարձակ յանձնառութենէն թէ Նիու-Չուանկէն պիտի հեռանայ երբ հոն բարեկարգութիւնը վերահաստատուի, թէեւ կը փափաքինք որ այդ յանձնառութեան մէջ «երբ» յաւելուածը չըլլար։ Նաեւ երջանիկ ենք Ռուսիոյ այն գրեթէ հանդիսական յայտարարութեան համար թէ Չինու մէջ երկիր գրաւելու ո և է նպատակ չունի. մենք ալ պատրաստ ենք նորէն միեւնոյն յայտարարութիւնը ընելու։ Գալով միջազգային զինուորները Բէքինէն ետ քաշելու խնդրին, առիկա ամէնէն գէշ միջոցն է զոր ձեռք պիտի առնեն դաշնակից տէրութիւնները, վասն զի չինական ազգը ոչ թէ զայն հաշտութեան բաղձանք մը պիտի նկատէ Տէրութեանց կողմէ, այլ տկարութեան նշան մը։ Ամէն բանէ առաջ կարեւոր կէտ մը եթէ կայ, այն ալ պէտք է օրինակներով, փոխադարձութեամբ և նոյն իսկ խիստ միջոցներով ազդեցութիւն մը գործել չինական ոգիին վրայ, որպէս զի երկար տարիներ չմոռնայ և փրկարար երկիւղ մը ունենայ Եւրոպայէն։ Հետեւաբար կը պահանջենք խորհիլ Ռուսիոյ կողմէ եղած առաջարկութեան վրայ։ Չենք երաշխաւորեր թէ այդ միջոցը եթէ մեզի անբաւական երեւայ Չինու մէջ բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար, պիտի կրնանք Մ. Նահանգաց չափ հլու կերպով համակերպիլ մեծամասնութեան կարծիքին, և թէ նոյն իսկ առանձին մնալու վտանգը աչքերնիս առնելով՝ թող պիտի չտանք որ մեր զինուորները գերման զինուորներուն հետ Բէքինի մէջ մնան։»

«Աւասիկ բրիտանական ոգին կացութիւնը ճշգրիտ կերպով և հաւատարմութեամբ ամփոփուած, որչափ որ կարելի է քաղել լրագիրներուն չփոթ լեզուէն և քաղաքականութեամբ զբաղողներու զգուշաւոր լեզուէն։»

—Վիէննայէն կը հեռագրեն սեպտ. 1 թուականով.— «Ռուսական առաջարկութիւնը հոս շատ ցրտութեամբ ընդունուեցաւ. լրագիրները գրեթէ միաձայնութեամբ կը յայտարարեն թէ Աւստրիա-Հունգարիա ու Երրեակ-Դաշնակցութիւնը պիտի չկրնան հաւանիլ անոր։ Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան տեսակէտը այն է թէ այս միջոցիս կանխահաս է հաշտութեան բանակցութեանց վրայ խօսիլ, և թէ այս պահուս Բէքինը պարպելը կը նշանակէ թէ Տէրութիւնները ձեռնթափ կ՚ըլլան։»

—Հռոմէն սեպտ. 1 թուականով ուղղուած հեռագրի մը նայելով, լրագիրներուն և կառավարական շրջանակներուն մէջ տիրող կարծիքը այն է թէ Իտալիա խստիւ պիտի ընդդիմանայ Ռուսիոյ առաջարկութեան։ Լրագիրներուն հաղորդուած զեկոյց մը կը յայտարարէ թէ ներկայ ժամը ծանր է և հետեւաբար կարելի չէ հաշտութեանց բանակցութիւնները խնդիր ընել։

—Եոքոհամայէն նոյն թուականով կը հեռագրեն թէ Ճափոն անշուշտ Ռուսիոյ և Մ. Նահանգաց համակարծիք պիտի ըլլայ, վասն զի Ճափոնի կառավարութիւնը ամէն բանէ առաջ մեծ մտահոգութեան մէջ է Գերմանիոյ զինուորական անհագին պատրաստութիւններուն համար։

—Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն նոյն թուականով.—Բոլոր լրագիրները կը գովեն դահլիճին ընթացքը։ Սըն կ՚ըսէ թէ կառավարութիւնը շատ յստակօրէն պարզեց ամերիկեան քաղաքականութիւնը։ Թրիպուն անառիկ կը գտնէ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութեան գրաւած դիրքը։ Իվնինկ Բոսթ որ յաճախ խստիւ կը քննադատէ Պ. Մաք Քինլիի հետեւած քաղաքականութիւնը, կատարելապէս համակարծիք է միւս լրագիրներուն։ Ուաշինկթընի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ այնպէս կը կարծեն թէ միջազգային զինուորները հոկտեմբերին բոլորովին քաշուած պիտի ըլլան Բէքինէն։

Շանկայէն կը հեռագրեն թէ վերջին լուրերու նայելով բազմաթիւ Պոքսըրներ և չինական կանոնաւոր զինուորներ կը թափուին Թիէն-Ձինի և Բէքինի միջեւերը, աւարառութիւններ գործելով։

Լոնտոնէն կը հեռագրեն Բարիզի թերթերուն թէ տեղւոյն չինական դեսպանատունը բացարձակապէս յայտարարեր է լրագրական թղթակցի մը թէ խնամակալուհին, Թուան իշխանը և ուրիշներ այս միջոցիս Թայ-Եուէն-Ֆու կը գտնուին, Շան-Սի գաւառակին մէջ։ Նոյն դեսպանատան պաշտօնեաները թէեւ զգուշաւոր լեզու մը կը գործածեն կատարուած բանակցութեանց մասին, բայց յայտարարեր են որ չեն կասկածիր թէ միջազգային զինուորները երբ Բէքինէն հեռանան, խնամակալուհին, Թուան իշխանը և միւսները պիտի փութան Բէքին դառնալ։

Վիէննայի լրագիրները, երեքշաբթի օրուան իրենց թիւին մէջ կը հրատարակեն Պէրլինէն հաղորդուած սա զեկոյցը. —«Ռուսիոյ առաջարկութեան մասին Տէրութիւնները տակաւին կը բանակցին. հետեւաբար կանխահաս են այն լուրերը թէ հաշտութեան բանակցութիւնները պիտի սկսին, բայց վախնալու բան մը չկայ թէ Ռուսիոյ առաջարկութեամբ դէպքերուն ստացած ընթացքը կարենայ խանգարել Տէրութեանց համաձայնութիւնը։ Այնչափ կարեւոր է պահպանումը այդ համաձայնութեան որ իւրաքանչիւր տէրութիւն պարտի լռեցնել իր մասնաւոր բաղձանքները։»

Թոքիոյէն կը հեռագրեն օգոստոս 31 թուականով.— «Բէքինէն առնուած հեռագրական լուրերու նայելով 70է չափ Չինացիներ օգոստոս 25 ին անձնատուր եղեր են։ Ճափոնցիները անոնցմէ հինգը վար դրեր են՝ ներքին գործերուն ճշմարիտ կացութեանը վրայ տեղեկութիւններ առնելու նպատակով։ Միւսները արձակուեր են։ Հետեւեալ օրը 260 Չինացիներ ալ, մեծ մասամբ պաշտօնեաներ, անձնատուր եղեր են. ատոնց մէկը՝ սպայ՝ ճափոնական հրամանատարին որոշմամբ միջնաքաղաքը ղրկուեցաւ օգոստոս 28 ին հոն կատարուելիք զօրահանդէսին համար պատրաստութիւններ տեսնելու նպատակով։ Միջնաքաղաքին մէջ բազմաթիւ պատուական տիկիններ գտնուած են որոնց հետ շատ յարգանքով կը վարուին միջազգային զինուորները։»

Շանկայէն հետեւեալը կը հեռագրեն Ֆրանքֆուրթէր Զայթունկի.— «Եանկ-Ձէ-Քիանկի հովտին մէջ կացութիւնը աւելի սպառնական հանգամանք մը կը ստանայ։ Վէն-Թունկի զինուորներէն զէնք և ռազմամթերք տրուեցաւ ժողովուրդին։ Շփոթութիւնները ընդհանրապէս կը վերագրուին Անգլիացիներուն մեքենայութեանցը։ Թիէն-Ձինի մօտ ամէն օր ճակատամարտներ տեղի կ՚ունենան Պոքսըրներուն հետ։ Չինացի գերիները հրացանի կը բռնուին։ Նոր տպաւորութիւն մը առաջ բերաւ հնդիկ և ֆրանսացի կամաւորներուն զօրահանդէսը։ Ֆրանսական զինուորներուն ցամաք ելլելն ալ որ երէկ կատարուեցաւ, միեւնոյն արդիւնքը ունեցաւ։»

Քանթոնի անգլիական հիւպատոսը գանգատած ըլլալով երկու տեղական լրագիրներու մէջ օտարականներուն դէմ եղած հրատարակութիւններուն համար, փոխարքան քաղաքին թերթերէն երկքը դադրեցուց։ Վերոյիշեալ երկու լրագիրներուն խմբագիրները, իբրեւ հակառակորդ օտարականներուն, ձերբակալուեցան։ Երրորդ լրագրին խմբագիրները որոնք բարեկամ են օտարականներուն, կրցան փախչիլ։

Ամոյէն կը հեռագրեն օգոստ. 31 թուականով.— Ցամաք ելած ճափոնական զինուորները քաշուեցան Ամոյէն ու Քուլանկ-Սուէն։ Ցամաքի վրայ ութսուն հոգինոց պահակախումբ մը միայն կայ, որ կրնայ շուտով ետ քաշուիլ, ինչպէս նաեւ երէկ ցամաք ելած անգլիական վաթսուն նաւաստիները։ Ֆորմոզայէն եկող ճափոնական զինուորները հրաման ստացան ետ դառնալու։ Ճափոնական հիւպատոսը Թոքիօ կանչուեցաւ։ Կացութիւնը հոս նորէն սովորական կը նկատուի։

Հանքէուէն սեպտ. 1 թուականով Հռոմ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ալպէրիքօ Կրէսչիթէլլի միսիոնարը վայրագութեամբ սպաններ է և թէ ամբողջ միսիոնարութիւնը վտանգի տակ է։

Շանկայէն սեպտ. 2 թուականով կը հեռագրեն Թայմզի.—Պէրլինի չինական դեսպանին կողմէ Լի-Հունկ-Չանկի ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Գերմանիա տրամադիր է համաձայնութեամբ գործել Ռուսիոյ հետ, որպէս զի չինական խնդիրը կարգադրուի։ Ռուսիա որոշած ըլլալով Բէքինէն ետ քաշել իր զինուորները, Գերմանիա ալ անոր օրինակին պիտի հետեւի։ Յայտնի է թէ խնամակալուհին և միւսներուն Բէքին վերադարձը անհրաժեշտ է, բայց միւս կողմէ սա ալ անտարակուսելի է որ միջազգային զինուորները բոլորովին ետ քաշուելէն ետքը, եթէ երկար բանակցութիւններ կատարուին և մեքենայութիւններ գործուին, առիկա Չինու մէջ քաղաքակրթութեան շահերուն երեսի վրայ թողուած ըլլալը պիտի նշանակէ և նոր նոր անկարգութեանց պատճառ պիտի ըլլայ։»

—Լի-Հունկ Չանկ, անցեալ կիրակի, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ ֆրանսական հիւպատոսին հետ, բայց խօսակցութեան առարկան յայտնի չէ։

—Պ. Ռոքիլ, Չինու մէջ ամերիկեան մասնաւոր պատուիրակ, տեսակցութեան մը պահուն յայտարարեց թէ Տէրութեանց համաձայնութիւնը անհրաժեշտ է՝ պաշտպանողականի միակ տեսակէտով։ «Եթէ Չինու կառավարութիւնը, յարեց Պ. Ռոքիլ, յաջողի բեկանել Տէրութեանց ներդաշնակութիւնը և կամ ծանր անհամաձայնութիւններ առաջ բերել, Չին բնակող բոլոր օտարականներուն ուրիշ բան չի մնար ընել եթէ ոչ պայուսակնին պատրաստելով մեկնիլ։ Պէտք է օգտուիլ ներկայ առիթէն և վերջնական կերպով կարգադրել օտարականներուն կացութիւնը, վասն զի այդ խնդիրը եթէ հիմա չկարգադրուի, Չինացիները պիտի քաջալերուին առաջ տանելու իրենց սովորական քաղաքականութիւնը, և Տէրութիւնները ամէն երեք տարի մեծամեծ դժուարութիւններու առջեւ պիտի գտնուին։ Տէրութեանց մէկ քանին յարմար կը դատեն որ Չինու մէջ մասնաւոր օրէնք մը հաստատուի օտարականներուն համար և թէ առեւտրական ազատութեան վերահաստատումը նոր երկիրներ ձեռք անցնելէն աւելի կարեւոր է։»

—Շանկայէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ Զունկ-Քինկ-Ֆուէն առնուած պաշտօնական հեռագրի մը նայելով Սէ-Զուէնի փոխարքան և տեղւոյն թաթար զօրավարը պաշտօնանկ եղած են բարձրագոյն հրամանով։

Ամոյէն առնուած վերջին լուրեր կը ծանուցանեն թէ Չինացի բնակիչները հետզհետէ կը փախչին. վաճառատուններուն շատերը փակուած են և գործերը դադրած։ Քանի մը տուներ կողոպտուեր են։

Պ. Բիշօն, Բէքինի ֆրանսական դեսպանը, սեպտ. 2 թուականով սա հեռագիրը ուղղեց իր մօրը.—Ազատուած։ Քաջառողջ։ Կ՚ողջագուրենք ազգականները և բարեկամները։»

Շանկայէն սեպտ. 3 թուականով հեռագիր մը կ՚ըսէ.—«Այն լուրը թէ Ռուսիա որոշած է իր զինուորները ետ քաշել Բէքինէն, հոս խորին տպաւորութիւն առաջ բերաւ և զանազան մեկնութիւններու պատճառ կ՚ըլլայ։ Երկու ֆրանսացի քահանաներ որոնք ներսերէն կուգային, երէկ Քիաօ-Չէու հասան։ Ճամբան անոնց ուղեկցեր են՝ Շան-Թունկի կառավարչին կողմէ ղրկուած չինական զինուորներ։ Այդ քահանաները կը յայտարարեն թէ Եուան-Շի-Քայի քսան հազար զինուորներ ունի Քիաօ-Չէուէն անդին և որոշած է արգելք ըլլալ եթէ Գերմանացիներ իրենց ազդեցութեան շրջանակը ընդարձակել փորձեն։»

Հոնկ-Քոնկէն սեպտ. 3 թուականով կը հեռագրեն թէ Հայտէրապատի 5րդ զօրագունդը նոյն օրը Քաօ-Լունկ ցամաք ելեր է, փոխանակ Թագու երթալու։ Կ՚ըսուի թէ անգլիական կառավարութիւնը հրաման տուեր է ընդմիջել զինուորներուն առաքումը։ Այդ որոշումը զարմացում կը պատճառէ Հոնկ-Քոնկի եւրոպական շրջանակներուն մէջ։

Թիէն-Ձինէն օգոստոս 29 թուական հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ հետզհետէ մեծ թիւով գերմանական զինուորներ հասնելուն պատճառով Գերմանացիները խնդրեր են իրենց յանձնել գերմանական ստացուածքներուն մէջ գտնուած ամերիկեան շէնքերը։ Հաւանական է որ Գերմացիներուն այն խնդիրքը ընդունուի։ Քաղաքէն դուրս նոր բանակետղ մը հաստատուեր է։ Ուաշինկթընէն հրաման գացեր է որ ձմեռը ամերիկեան հինգ հազար զինուորներ մնան Բէքինի, Թիէն-Ձինի և Թագուի մէջ։ Ամէն օր մեծաքանակ պաշար կը հասնին և Բէքին կը ղրկուին։

Քուռէժոլ ծովակալը հեռագրած է Ֆրանսայի ծովային նախարարութեան թէ Սիւրբրիզ նաւը պիտի ղրկէ Եանկ-Ձէ-Քեանկ գետն ի վեր երթալու, որչափ որ կրնայ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Մաչատոտորբէն կը հեռագրեն օգոստոս 31 թուականով.—Պոէրներուն հալածումը կը շարունակուի դէպի Լիտէնպուրկ. վերջապահներու ճակատամարտներ կը կատարուին անընդհատ։ Պ. Շթայն կիրակի օրը մեկնեցաւ Մաչատոտորբէն, իսկ Պոթա զօրավարը այս առտու։

—Անցեալ ուրբաթ Բրէթորիայի մէջ տեղացեր է եղանակին առաջին անձրեւը։ Կը յուսացուի թէ օգտակար ըլլայ արօտավայրերուն, վասն զի ձիերը ու արջառները մինչեւ հիմա շատ նեղուեցան երաշտութենէն։

—Բրէթորիայէն կը հեռագրեն օգոստոս 30 թուականով.—«Պատէն-Բաուէլ զօրավարին վերջին գործողութեանց նպատակն էր արգիլել Պոթա և Տէվէթ զօրավարներուն միացումը։ Ատիկա յաջողեցնելու համար անգլիացի զօրավարը իր ռազմագիտական միջոցներով, պարտաւորեց Տէվէթը ու Կրոպլէրը դէպ ի արեւմուտք քալել մինչեւ որ Վարմպէտ հասնին։ Հոն անգլիական յառաջապահները հասան Պոէրներուն։ Քանի մը վայրկեան վերջը զինուորական գործողութիւն մը սկսաւ. Պոէրները ժամանակ չունենալով տեղը պաշտպանողական վիճակի մէջ դնելու, պարտաւորուեցան քաշուիլ լերան մէկ կիրճը, ուր զօրաւոր կերպով ամրացան։ Պատէն-Բաուէլ իրիկունը յարձակեցաւ այդ կիրճին վրայ։ Յայտ յանդիման կատարեց բանակելու պատրաստութիւնները. գիշերը վրայ հասնելուն պէս շրջանիկ ընդարձակ շարժում մը կատարեց, որով առտուն Պոէրներուն ետին կը գտնուէր 16 մղոնի չափ, այն տեսակ տեղ մը ուր կը տիրէր երկաթուղիին։ Այդ միջոցին Տէվէթ զօրավարը օգնութիւն կ՚ուզէր Պոթա զօրավարէն որ պատասխանեց թէ երկաթուղիով պիտի ղրկէ։ Անգլիացիները թակարդ մը կը լարէին օգնութեան զինուորներ տանող կառախումբը բռնելու համար, բայց Պոէրները իմանալով զգուշացան, որով Պատէն-Բաուէլի շարժումը սա արդիւնքը ունեցաւ թէ երկու կրակին մէջտեղը մնաց։ Այդ միջոցին էր որ Կրոպլէրէն պահանջեց որ անձնատուր ըլլայ։ Պոէր հրամանատարը անձամբ գնաց Պատէն-Բաուէլի բանակետղը և երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ անգլիացի զօրավարին հետ։ Բանակցութիւնները կը շարունակուին։»

—Բարեյուսոյ Գլուխէն սեպտ. 2 թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բրումըր գնդապետը, Բինար գետակին արեւելեան կողմը, ընդհարում մը ունեցեր է Պոէրներու փոքր խումբի մը հետ։ Այս վերջինները ետ մղուեր են, 26 գերի, 60 հրացան, հազար արջառ և 31 սայլ թողելով Անգլիացիներուն ձեռքը։ Պրապանթի հեծելազօրքերը հալածեր են Պոէրները որոնք Քիլր-Ռիվըրի վրայ կառախումբ մը գիծէն հանած ու այրած էին։ Այդ Պոէրներէն 35 հոգի գերի ինկան նոյն հեծելազօրքերուն ձեռքը։

—Լուրէնսօ-Մարքէզէն սեպտ. 1 թուական հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ հազար 500 Պոէրներ փութով Քոմաթի-Բորթ ղրկուեր են դիմադրելու անգլիական զօրագունդի մը յառաջխաղացութեան որ Սուազիլանտէն ճամբայ ելած է։ Կ՚ըսուի թէ Պոթա զօրավարը չորս հազար հոգի միայն ունի։

—Մէյֆըքինկի փոթորիկին վրայ առնուած նորագոյն լուրերու նայելով, քաղաքին բոլոր շէնքերը աւերակներու կոյտ մը միայն կը կազմեն։ Հիւանդանոցը հիմնայատակ կործանած է։ Փողոցները լեցուած են երկաթի, տախտակի ու կղմինտրի կտորներով։ Զինուորներուն վրաններն ալ բնաջինջ եղած են։ Վնասը քանի մը հազար անգլիական ոսկի կը հաշուուի։

—Բրէթորիայէն կը հեռագրեն սեպտ. 1 թուականով.— Պ. Պ. Քրիւկեր ու Շթայն Պարպըրթըն գացին։ Երկիրը շատ անմշակ է ու լեռնոտ. ատկէ կը հետեւցուի թէ երկու նախագահները կը պատրաստուին հեռանալ երկրէն։ Հաստեղի Պոէրներուն կարծիքը այն է թէ պատերազմի վերջը շատ հեռու չէ և թէ Տէվէթ զօրավարին դէպ ի հիւսիս կատարած շարժումին նպատակն էր ուղեկցիլ Պ. Շթայնի որ կ՚ուզէր խորհրդակցիլ Պ. Քրիւկերի հետ։ Մանր սխալ մըն է կարծել թէ Պոթա զօրավարը երբ անձնատուր ըլլայ, թշնամութիւնները այդ պատճառով բոլորովին պիտի դադրին։ Տէվէթ զօրավարը որ այս միջոցիս կ՚աշխատի զինուոր հաւաքել Օռանժէն, բոլորովին անհաշտ է։ Նոյն իսկ հաշտութիւնը վերջնական կերպով եթէ կնքուի, տակաւին կարգ մը մարդիկ պիտի գտնուին որոնք մինչեւ վերջին ծայրը պիտի կռուին՝ ագարակապաններէն օգնութիւն ստանալով։

—Թրանսվալի ներկայացուցիչ տոքթ. Լէյտս և Պ. Վան տէր Հովէն ուրբաթ իրիկուն Պէրլին հասան, Հոլանտա ուղեւորելու համար։ Ֆրանքֆուրթէր Զայթունկ կ՚իմանայ թէ տոքթ. Լէյտս սքանչացած է՝ Ռուսիոյ կայսեր կողմէ եղած ընդունելութեան համար։ Զարդ բան է անոր թէ Ռուսիա դժբաղդաբար չի կրնար ի նպաստ Պոէրներուն միջամտել, վասն զի այս միջոցիս պարտաւոր է Անգլիոյ հետ համաձայնութեամբ գործելու։

—Բազմաթիւ պոէր գերիներ շաբաթ օրը Քոլոմպօ հասան փոխադրանաւով մը։ Քոլոմպոյի բնակիչները հետզհետէ կը սկսին դժգոհիլ՝ պոէր գերիներու մեծ թիւով ժամանելուն համար, վասն զի այդ պատճառով շատ սղած են բոլոր սննդեղէնները։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Ռամպույէէն կը գրեն սեպտեմբեր երեք թուականով.—Ս. Անտրէի պատուանշանը և Ցարին ինքնագիր նամակը Նախագահ Պ. Լուպէի յանձնած պահուն, Բարիզի ռուսական դեսպան իշխան Ուռուսով հետեւեալն ըսաւ.

«Կայսրը կը փափաքի որ այս գործին մէջ տեսնէք ապացոյց մը իր բարձր յարգանքին ու իր անայլայլ զգացումներուն, զոր կը տածէ բարեկամ ու դաշնակից մեծ ազգին նկատմամբ։ Ինծի յանձնուած պաշտօնը ամէնէն հաճելիներէն է որ իմ վրաս պարտք կը դնէ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ միջեւ այնքան բարեպատեհ կերպով հաստատուած յարաբերութիւնները ամրապնդելու։»

Պ. Լուպէ սա պատասխանը տուաւ.

«Ռուսիոյ կայսրը մէկէ աւելի անգամներ ցոյց տուած է իր զգացումներուն անփոփոխութիւնը բարեկամ և դաշնակից ազգին նկատմամբ։ Այս գործին մէջ կը տեսնենք ապացոյց մը իր փափաքին, այն է աւելի սերտ կերպով ամրապնդել երկու երկիրներու կառավարութիւնները և ժողովուրդները իրարու միացնող կապերը։ Կը խնդրեմ ձեզմէ. Վեհ. կայսեր հաղորդել իմ երախտագիտութիւնս և Ն. Վեհափառութիւնը ապահովել թէ ֆրանսական կառավարութիւնը կը ջանայ պահպանել դաշնակցութիւնը, որ այնքան մեծ առաւելութիւններ կ՚ապահովէ երկու ազգերուն համար։»

Երեկոյին Պ. Լուպէ հացկերոյթ մը տուաւ։ Հացկերոյթէն ետքը ջահազնացութիւն մը կատարուեցաւ փողոցներուն մէջ, որոնք լուսազարդուած և ֆրանսական ու ռուսական դրօշներով զարդարուած էին։ «Կեցցէ՛ Ռուսիա» աղաղակները կը լսուէին շարունակ։

ՍԵՐՊԻԱ

Պելկրատէն կը հեռագրեն սեպտեմբեր 2 թուականով.—Սխալ է այն լուրը թէ սերպ կառավարութեան կողմէ արքայահօր յատկացուած 300.000 ֆր թոշակը դադրած է, Նախ այդ թո 360,000 Ֆր. է և ոչ թէ 300,000 ֆ և յետոյ անոր կասուած է Սքուբշ ին հաւանութեամբը, հետեւաբար ժողովին քուէով միայն կրնայ րեցուցուիլ։ Վերջապէս խնդիր չկայ լան Թագաւորը զրկել այդ թոշակէ իր միակ ապրուստն է։

—Գրեթէ ամէն օր իրենց պաշտօն րուն մէջ կը վերահաստատուին պաները ու պաշտօնատարները հեռացուցուած էին։

—Զրոյց կը շրջի թէ ներքին գ նախարար Պ. Բօյ Մարինքովիչ ի պիտի ամուսնանայ Տրակինա Թագու քրոջ աղջկան՝ Օր. Բէդրովիչի հետ։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլտըզ տիճան տրուեցաւ Պետական Խորհուրդի առաջին կարգի օգնականներէն Օսմա էֆ.ի և մաքսային քննիչ Նուրի պէյի

—Ֆերիգութեան աստիճան տրուեցաւ կայս. անձնապահ զօրաբանակին պիտոյ ներու նախագահ Աթըֆ փաշայի, Ս բալուտի Դրան դատական ծխաւ դամ Հասան փաշայի, նոյն զօրաբանակին բժշկապետ Նամըզ փաշայի և Ս բալուտի Դրան առողջապահական յան Նոտօղովին անդամ Նիքոլաքի փաշայ Գնդապետութեան աստիճան՝ բժշկական վարժարանին միքրոպաբանութեան ու նական դեր-գնդապետ Արիսթիտի պէյի

—Ականակուռ Օսմանիէ պատուա նշան տրուեցաւ Պէրլինի օսմ. դեսպա Թէվֆիք փաշայի։ Առաջին կարգի Օ մանիէ՝ արտաքին գործոց նախարա թեան մասնաւոր դիւանին անօրէն Ն սուհ պէյի և Պուլկարիոյ ներքին գո ծոց նախարար Ռատոսլավով էֆ.ի, տերազմական նախարար Բարրիքով էֆ. ու հանրօգուտ շինութեանց նախա Թոնչէվ էֆ.ի։ Առաջին կարգի Մէճիտ Պուլկարիոյ կրթական նախարար Վա էֆ.ի և դատական նախարար Բէլէվ Ֆէնտիի։ Առաջին կարգի Օսմանիէ՝ Պո կարիոյ իշխանին առաջին թիկնապա Նիքոլայէվ զօրավարին և Սոպրանիէի առաջին նախագահ Պօքրով էֆ.ի և առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ Սոֆիայի միւ թի Հաֆըզ Պէլալ էֆ.ի և Սոպրանիէի դեր-ատենապետ Սավա Իվանչով և Պէլ թիրով էֆ.ներու։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Ֆիլիպէի միւֆթի Ահմէտ Թայեփ էֆ.ի և Ֆիլիպէի կառավարիչ Մանօյով էֆ.ի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Եր սաղէմի պահեստի զօրքերու հրամանատար Ահմէտ Րիֆաթ փաշայի։

—Իմթիազի ոսկի և արծաթ չքա դրամ՝ Պուլկարիոյ նախարարապետ և արտաքին գործոց նախարար Իվանչով էֆ.ի և ներքին գործոց նախարար Ռատոսլավով էֆ.ի։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ.— Գերման պատուիրակութիւնը շնորհակալութիւն մատոյց Վեհ. Սուլթանին այն սիրալիր ընդունելութեանց համար որուն արժանացաւ։

—Ռուսիոյ դեսպանատան պաշտօնեաներէն Պ. Աչերալօ առջի օրը սեղան տուաւ ի պատիւ Ռուս պատուիրակ Բա րիթով ծովակալին։ Ներկայ գտնուեցա նաեւ Ռուսիոյ դեսպանատան պաշտօ կանաւորներուն հրամանատարները և սպաները։

—Բարիթով ծովակալը, առջի օր Սկիւտար երթալով այցելութիւն տուա իր հիւրամեծար Շաքիր փաշայի։

—Կ. Պոլսոյ հիլլէնական դեսպան Մավրոկորդաթօ իշխանը որ արձակուր դով բացակայ կը գտնուի մայրաքաղա քէս, հեռագրով շնորհաւորեց Վեհ. Սուլ թանին գահակալութեան 25րդ տար դարձը, ցաւ յայտնելով որ կատարուա հանդէսներուն անձամբ մասնակցե պատիւը չէ կրցած ունենալ։ Մավրոկոր դաթօ իշխանը նաեւ երախտագիտութիւ յայտնեց Վեհ. Սուլթանին այն վսե հութեան համար զոր Ն. Վեհափառութիւ միշտ բարեհաճած է իրեն նկատմամբ ունե նալ՝ դեսպանութեան պաշտօնին կոչուե օրէն ի վեր։

—Կայս. յոբելեանին առթիւ Պաշ մունիի արձեստանոցին կողմէ Վեհ. Սու թանին մատուցուած կայսերը արձա յաւ կայս. բարձր գոհունակութեան կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ այդ կ պերոյ կայս. քէօշկերէն մէկուն մէջ տեղ մը դրուի։

—Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան 25րդ տարեդարձին առթիւ բազմաթիւ պուլկար բանտարկեալներ արձակուե են։ Պուլկար լրագիրները կ՚ըսեն թէ կայս. այդ շնորհը մեծ ուրախութիւ պատճառած է Պուլկարներուն։

—Պէրլինի օսմ. դեսպան Թէվֆիք փաշա, կայս. յոբելեանին օրը, հանդի սաւոր ընդունելութիւն մը կատարեց, րուն մասնակցեցան Պէրլինի գտնուո օսմ. սպաները և օսմ. հպատակները։

ԱՐՄՏԻՔԻ ՍԱԿԱՐԱՆ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց Կ. Պոլսոյ մէջ արմտիք սակարան մը հաստատել, ինչպէս տեղե կագրած էր Գոնեայի կուսակալ Ֆերի փաշա, ըսելով որ մեծապէս պիտի նպաստէ օսմ. բերքերու սպառմանը։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին շինութեան ծախքին իբրեւ նպաստ, Եվդոկիոյ կու սակալը և բոլոր պաշտօնեաները իրենց մէկմէկ ամսաթոշակը նուիրած են, կա սակայն նաեւ հեռագրով տեղեկութիւն ուզած է նահանգին ամէն կողմերէն թէ այդ նպատակով ո՛րչափ հանգանակութիւն կատարել կարելի պիտի ըլլայ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ։— Անգլիոյ դեսպանը և ամերիկեան ու հելլենական դեսպանատանց գործակատարները երէկ Բ. Դուռը երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Սոֆիայի կայս. գործակալ Նէճիպ էֆ. Մէլհամէ և քարափներուն տնօրէն Գ. Կռանէ երէկ Բ. Դուռը գացին եւ յաջորդաբար տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւատորմը որ Լէմնոսի բացերը կը գտնուի, սեպտ. 9 ին անկէ Սէլանիկի նաւահանգիստը երթալով մինչեւ սեպտ. 18 հոն պիտի մնայ. պիտի այցելէ նաեւ Գավալայի նաւահանգիստը։ Սեպտ. 19 ին Սէլանիկէն ճամբայ ելլելով Ֆալէր պիտի հանդիպի և անկէ ալ Մալթա պիտի ուղեւորի։

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽԻՆ ԳԻՆԸ։—Անգլիայէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, Նիւ-Եորքի մէջ հանքածուխին գինն է 37 շիլին և Քարտիֆի մէջ՝ 38։ Ածուխները մինչեւ արեւելքի նաւահանգիստները փոխադրելու համար տրուած ծախքով, գինը մինչեւ 50 շիլինի կը բարձրանայ, ինչ որ անօրինակ է մինչեւ հիմա։ Անգլիոյ կառավարութիւնը այս միջոցիս միշտ ածուխ գնելուն համար գիները աւելի պիտի բարձրանան։ Հանքածուխի եւրոպական հրապարակները մեծաքանակ ածուխ յանձնարարած են Ամերիկա։ Ֆրանսական կառավարութիւնը Անգլիայէն մէկ միլիոն թոնօ ածուխ գնած է որ տասնըվեց ամսուան մէջ պիտի փոխադրուի։

ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐԸ։— Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղը քննութեան ենթարկած է՝ Կ. Պոլսոյ թրամուէյներու գործառնութեանց մասին նոյն Խորհուրդին օրէնսդիր ճիւղին կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրը։

ՀԱԼԷՊԻ կուսակալութեան օգնական Սուրուրի էֆ. Էտլիպ գաւառակին տասանորդի տուրքերու գործին մէջ անկանոնութիւններ գործողներու մասին քննութիւն կատարելով, տեղեկագիր մը մատուցած է ձեռնհաս պաշտօնարանին։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ վարչութեան մասին գործադրուելիք բարենորոգումներէն առաջ հարկ տեսնուած է քննել վերջին տարիներու հաշուական գործառնութիւնները։ Ասկէ զատ պիտի քննուին նաեւ ծովային նախարարութեան և Մախսուսէի վարչութեան միջեւ կատարուած գործառնութիւնները՝ շոգենաւերու նորոգութեանց համար։ Այդ երկու քննութիւնները կատարելու համար երկու յանձնաժողովներ պիտի կազմուին։

ՖԱՏՐԳԻՒՂԻ հրդեհէն վնասուած ապահովագրական քսան երկու ընկերութիւններ երեսուն երկու հազար անգլիական ոսկիի վնաս պիտի հատուցանեն։

ԱՐՂԸՆԻԻ ՀԱՆՔԵՐԸ։—Անտառներու և հանքերու նախարարութիւնը Բ. Դուռնէն արտօնութիւն խնդրեց հարկ եղած ծախքը ընել՝ Արղընիի հանքերուն մթերանոցները կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու համար։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղիներու ընկերութիւնը շաբաթէ մը ի վեր սկսած է մաքրել Տէտէ Աղաճի նաւահանգիստը։

ՊՈԼՍՈՅ ապահովութեան Սնտուկին նախորդ հաշուակալ Էշրէֆ էֆ.ի հաշիւները քննելու համար եղեռնադատ ատեանին կողմէ կազմուած յանձնաժողովը քանի մը օրէն պիտի աւարտէ քննութիւնները զոր կը կատարէ նոյն Սնտուկին գրասենեակին մէջ՝ Մեծ Նոր Խան։

ՎԱՆԱՅ ՆԱՀԱՆԳԸ։ —Իգտամ կ'իմանայ թէ Իսքէնտէրունի նախորդ գայմագամ Մէհմէտ Զիեա պէյ երէկ Վան ուղեւորեր է՝ ինչ ինչ քննութիւններ կատարելու համար։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։—Պետական Խորհուրդը որոշեց որ օսմ. երկիրներու մէջ գործող ապահովագրական ընկերութիւնները արձանագրուին ձեռնհաս պաշտօնարանին կողմէ՝ օսմ. օրէնքներուն հպատակելու, կալուածի տէրերուն հետ ծագած դատերը օսմ. դատարաններուն առջեւ տեսնուելու և ուրիշ պայմաններով։ Այդ առթիւ մուրհակներ ալ պիտի առնուին այդ ընկերութիւններէն։ Պետական Խորհուրդին այդ որոշումը հաղորդուեցաւ առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԸ։ — Էվգաֆի նախարարութիւնը ճարտարագէտներ ղրկեց Կ. Պոլսոյ ջրամբարներուն վիճակը քննելով քիչ ատենէն անոնց նորոգութեանը ձեռնարկելու համար։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչութեան անցեալ յուլիս ամսուան հրատարակած հաշուեցոյցն ալ թողեալ հասոյթներու թեթեւ յաւելում մը ցոյց կու տայ։ Անոնց գումարն է 119,876 ոսկի, մինչդեռ անցեալ տարուան նոյն ամսուն 118,815 էր։ Վերջին հինգ ամիսներուն հասոյթի ընդհանուր գումարն է 524,298 ոսկի. անցեալ տարուան նոյն ժամանակամիջոցին 483,283 էր, այսինքն 41,013 ոսկի աւելի։ Մարտ 1 էն յուլիս 31, բոլոր հասոյթներու ընդհանուր գումարն է 936,798 ոսկի, մինչդեռ 1899 ին 1,005,785 էր։ Ասոր պատճառը այն է թէ անցեալ տարուան գումարին մէջ կար 110,000 ոսկի Արեւելեան Ռումէլիի տուրքէն, մինչդեռ այս տարի այդ հաշուէն ո և է գանձում դեռ չէ կատարուած։ Մինչեւ անցեալ յուլիսի վերջը գոյացած 936,798 ոսկիէն 293,294 ը յատկացուած է հանրային պարտքի երեք Սէռիներուն ջնջմանը եւ հրապարակէն արեւելեան երկաթուղիի պարտաթուղթերու գնման, 45,425 թէ՛ Եւրոպայի և թէ Կ. Պոլսոյ մէջ սակերը փոխուած հանրային պարտքի տոկոսներուն վճարման, 71,685՝ կեդրոնական վարչութեան ծախքերուն եւայլն, և 572,392 պահուած է օսմ. Պանքային և վարչութեան սնտուկին մէջ։

ԲԵՐԱՅԻ ոստիկանութիւնը որոշեց որ Շիշլիի կարգ մը օթէլներուն մէջ հանրային պարկեշտութեան հակառակ արարքներ չգործուելու համար, մեծ ուշադրութիւն կատարուի. նաեւ ասկէ վերջը թոյլ չտրուի որ այդ օթէլներուն մէջ անպարկեշտ կիներ եւայլն գտնուին։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պ. Կիքա երէկ երիկուն արձակուրդով մեկնեցաւ մայրաքաղաքս Մէսաժըրիի Քոնկօ շոգենաւով։

ԺԱՆՏԱԽՏ։—Աղեքսանդրիոյ մէջ յուլիս 30էն օգոստոս 20, ժանտախտէ 7 դէպքեր ու 6 մահեր պատահած են։ Պոմպէյի մէջ օգոստոս 22էն 29, դէպք 105 ու մահ 63։

Պ. ՍԻՄԻԷՌ, Կ. Պոլսոյ ֆրանսական հիւպատոսը, առջի օրը մեկնեցաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։

ԱՆՏԱՌԻ ՀՐԴԵՀ։—Բէլղնիորիքի (Սէլանիկ) մէկ գիւղին կառավարական անտառներէն հրդեհ ծագելով հինգ հարիւր արտավար տեղ այրեր է։

ՖԱՏՐԳԻՒՂԻ վերջին հրդեհին մէջ Ս. Էֆ. Յ. որուն բնակած տունը այրած է, իր տան կարասիները ապահովագրել տուած էր Էմբէրեալ Ընկերութեան։ Արդ, կը լսենք թէ նոյն Ընկերութիւնը փութով և ամբողջովին վճարած է Ս. Էֆ. Յ.ի՝ ապահովագրութեան գումարը։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄՆԵՐԸ։ —Հետզհետէ շրջաբերութեան հանուած մանր դրամներու տասը փարանոցները մէճիտիէի երկուքնոցներուն նմանելուն հետեւանքով, քանի մը խանութպաններ տգէտ ժողովուրդը կը խաբեն այդ տասնոցները իբրեւ երկուքնոց տալով։ Անցեալ օր ըլլուն սափրիչ մը՝ Իպրահիմ Գասըմգիւղի մէջ մարդ մը կ'ածիլէ։ Յաճախորդը իբրեւ երկուքնոց նոր տասնոց մը կու տայ։ Իպրահիմ երկուքնոց կարծելով քառասուննոց մը ետ կու տայ. հացագործին կ'երթայ հաց առնելու և այն ատեն գործը երեւան կ'ելլէ։ Իպրահիմ հիմա այդ տասնոցը գրպանը պահած է և ով որ երկուքնոց մը տայ, այդ տասնոցը կը հանէ և աղէկ մը կը բաղդատէ։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ։ —Երէկ առտու ածուխ բեռցած առագաստանաւ մը զարնուեցաւ Ռումէլի Հիսարի ծովեզերքը գտնուած դեղագործի խանութին, որուն ապակիները և դեղերու ամանները կոտրտեցան։ Դեղագործը վնասի հատուցման համար դատ բացաւ։

ՈՃԻՐ ՄԸ։—Առջի իրիկունը Իպրահիմ անուն քարակոփ մը, կինը ու եղբայրը Մաքրիգիւղէն մօտերը գտնուած Եէնիքէօյ կ'երթային։ Բարահանքերու առջեւէն անցնելու ատեններն, կիրի գործարաններուն մէջ աշխատող պարսիկ Ալի՝ իր վեց ընկերներով յարձակեցաւ անոնց վրայ։ Իպրահիմ ձեռքի հովանոցը զարկաւ Ալիի գլխուն։ Պարսիկն ալ դաշոյնը քաշելով Իպրահիմը քանի մը տեղէն ծանրապէս վիրաւորեց։ Իպրահիմի եղբայրը յարձակեցաւ Ալիի վրայ և զայն գլուխէն վիրաւորեց։ Ալի թէեւ վիրաւոր, բայց ժամանակ ունեցաւ զայն ալ վիրաւորելու։ Ոստիկանութիւնը իմանալով Ալին ու ընկերները ձերբակալեց և վիրաւորներն ալ հիւանդանոց ղրկեց։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ։—Ագսէրայի մէջ, երէկ, Թրամուէյի կառք մը պզտիկ Իսմայիլը տապալելով վիրաւորուելուն պատճառ եղաւ։ Կառապանը Օսման ձերբակալուեցաւ։

—Պայազիտի կողմը, երէկ, սայլ մը զարնուեցաւ 70 տարեկան Թուրք կնոջ մը որ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ԹԷՓԷ ՊԱՇԻԻ ԹԱՏՐՈՆԸ

ՕՐԻՈՐԴ ՍՕԼԻԷԻ ԽՄԲԱԿԸ

Ֆրանսական օբերէթի խումբը երէկ գիշեր անօրինակ յաջողութիւն մը գտաւ. Թատրոնը լեցած էր ա՛յն աստիճան որ չափ երբեք չէ եղած Պոլսոյ ո՛ և է մէկ բեմին համար։ Բէրա Բալասի Տնօրէնութիւնը սքանչելի կերպով զարդարած էր պարտէզն ու թատրոնը, որոնք լուսաւորուած էին հիանալիօրէն։ Օրուան յաջողութիւնը Օրիորդ Սօլիէինն էր. տաղանդաւոր դերասանուհին վերջին աստիճան հրապուրիչ Հելէն մը ներկայացուց և արժանացաւ բովանդակ սրահին համակրութեան. անկարելի էր աւելի ոգեւորիչ ծափահարութիւն մը երեւակայել։ Միեւնոյն յաջողութիւնը գտան Սէն-Բոլ՝ Մէնէլաս, Մաժիւնէլ՝ Աքամէմնոն, Մուազառ՝ Բարիզ, Պրինթօն՝ Քալքաս և օրիորդ տ'Ալպէր՝ Օրէսթի դերերուն մէջ։ Օրիորդ Սօլիէ ընդունեց բազմաթիւ ծաղկեփնջեր և արժէքաւոր նուէրներ։ Բ. արարուածին վերջը, Պ. Պրինթօն մենախօսութիւն մը արտասանեց և շատ ծափահարուեցաւ։ Օրիորդ Սօլիէ ալ երկու երգ երգեց, որոնցմէ մէկուն միջոցին սիրուն կերպով մըն ալ շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն համար տածուած համակրութեան, ու պարտաւորուեցաւ կրկնել երգին այդ մասը, գոհացում տալու համար բոլոր ներկաներու անձնասիրութեան։

Եւ արդէն կարելի չէր անձնասէր չըլլալ՝ երեւակայուելիք ամէնէն սիրուն ամէնէն գրաւիչ կնոջ բերնէն լսելով ատանկ անուշ շնորհակալութիւն մը՝ որ ընդհանուրին ուղղուած... համբոյրով մը կ'արտայայտուէր։ Օրիորդ Սօլիէ ետքը երգուեցաւ յունարէն տաղ մը, տեսակ մը խայտառակութիւն որ սուլուեցաւ ամէնէն։ Այս պարագան քիչ մը խաթարեց ներկայացման ընդհանուր գեղեցկութիւնն ու շնորհը, թէեւ Պէլ-Էլէնի երրորդ արարուածով՝ խումբը կրցաւ ցրուել անախորժ տպաւորութիւնը զոր այդ համբաւաւոր տաղը ձգած էր ներկաներուն վրայ։ Յուսալի է որ Թատրոնին տնօրէնութիւնը ուրիշ անգամներ կը զգուշանայ գռեհիկ բեմերու վրայ փթթելու սահմանուած այդ բարի ծաղիկները՝ Պոլսոյ լաւագոյն բեմին վրայ երեւալու հրաւիրելէ։

Այս իրիկուն, վերջին անգամ ըլլալով Լը Բէբի Շաբբօն-Ռուժ, խումբին ամէնէն լաւ ներկայացուցած խաղերէն մէկը։

REVUE ENCYCLOPÉDIQUE
1 Սեպտ. 1900

Լա Սօսիէդէ Պիզանդին. — Լա տէֆանս տէ Բօլօնի. — Ռըվիւ Բօլիդիք. — Նէքրօլօժի. Սամօրի. Ժօրժ Մասօն. Լը բրէնս տը Ժուանվիլ. — Լիվր. Էնդրօտիւքսիօն ա լ'իսդուար տը Պիզանս. — Լուա նուվէլ. — Լ'Աքդիւալիդէ. Ռըվիւ տէ Ռըվիւ։

Այս թիւը կը պարունակէ բազմաթիւ պատկերներ։ Մէկ թիւը 50 սանդիմ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Խասեանի ինչպէս նաև Գրիգոր Զանչեանի հոգւոյն, Պուլկարիոյ այցելու հովիւ Բարթուղիմէոս Ծ. Վ. Պաղճեան, անցեալ կիրակի Ֆիլիպէի մէջ հոգեհանգիստ կատարեր է։ Այս առթիւ, Պաղճեան վարդապետ քարոզով մը դրուատականը բրեր է երկու բարերարներուն և մաղթեր է որ անոնց նմանները անպակաս ըլլան ազգին մէջ։

—Ախալքալաքի երկրաշարժէն արկածեալները այս պահուս կը նեղուին ուրիշ աւերէ մը՝ որ ուղղակի իրենց ցանքին,—ապրուստի միջոցին,— կը դպչի, և որու մասին Թիֆլիսի մեր Թղթակիցը հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ.—

«Ախալքալաքի շուրջը գտնուող քսան գիւղ ենթարկուել են միջատների աւերումներին։ Միջատները ուտում են մատղ բոյսերը և ծծում հասկերը։ Գիւղացիները շուարած են մնացել։ Նրանք դիմել են մի քանի անգամ գաւառապետին՝ խնդրելով օգնութիւն։ Գաւառապետն ալ իր կողմէ դիմել է աւելի բարձր իշխանութեան։ Վնասուած գիւղերը գտնվում են կից այն շրջանին, որ ենթարկվեց երկրաշարժի սարսափելի հարուածներին։ Սակայն մեր ստացած վերջին տեղեկութիւններին նայելով, միջատները անցնում են դէպ ի երկրաշարժին ենթարկված շրջանը և արդէն վնասել են մի քանի ցանքսեր։ Այդպիսով ձմեռվայ դժբաղդութեան աւելանում է այդ գաւառի գիւղերի համար՝ և ամառվայ դժբաղդութիւնը։

«Ի՞նչ ունին գիւղացիները։ Նրանց ապրուստի գլխաւոր աղբիւրը, որով նրանք ապահովում են իրանց տարեկան կարիքները և տուրքերը, վտանգի է ենթարկվել։ Նրանց աշխատանքի արդիւնքը կորչում է ձեռքից և նրանք միջոց չունին մաքառելու իրանց ցանքսերի ուտիչների դէմ։ Դժբաղդաբար գիւղատնտեսական գիտութիւնը չունի հեշտ իրագործելի և կտրական միջոց՝ կռուելու Ախալքալաքի գաւառում երեւցած երկու միջատների՝ մավրական մլուկի և հացի բզէզի դէմ։ Եղած միջոցները հեշտ գործադրելի են փոքր տարածութեան վրա, երբ մլուկը դեռ նոր է սկսել աւերումներ կատարել։ Օրինակ այդ մլուկի դէմ կարելի է մաքառել փորելով ակօս բոլոր այն տարածութեան շուրջը, ուր նա գտնվում է։ Մլուկը ակօսից անցնել չէ կարող, երբ նա փոքր է։ Ակօսներում հեշտ է ջարդել միջատներին։ Մլուկին կարելի է ոչնչացնել և մի հեղուկով, որ բաղկացած է նաւթի և սապոնջրի խառնուրդից։ Սակայն մարդիկ ի՞նչպէս գործադրեն այդ միջոցը, երբ ցանքսերը ձգվել են տասնեակ վերստ տարածութեան վրա։

«Համենայն դէպս տեղական գաւառական վարչութիւնը պէտք է փորձէ բոլոր միջոցները, որոնք յայտնի են գիտութեան մէջ, որպէսզի կարողանայ ապահովել վտանգից գոնէ այն ցանքսերը, որոնք դեռ չեն ենթարկվել միջատի ազդեցութեան։ Ախալքալաքի գիւղատնտեսական դպրոցում գտնվում է մի մասնագէտ-գիւղատնտես. երկրագործութեան մինիստրի Կովկասեան լիազօրը ուղարկում է Ախալքալաքի գաւառը մի մասնագէտի յատկապէս զբաղելու այդ միջատների ոչնչացման խնդրով։ Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութիւնը հրատարակում է բրօշիւրներ, որ պէտք է այս օրերս ուղարկէ տեղական իշխանութեան։ Միահամուռ ջանքերով գուցէ աջողվի մի օգնութիւն հասցնել չքաւոր գիւղացոց, որոնք աչք չեն բաց անում զանազան փորձանքներից։»

—Հետեւեալը կը գրեն մեզ.— Ստոյգ է, որ Տրապիզոնի Տեղապահ Գեր. Տ. Խօսրով Ծ. Վ. Պէհրիկեան Կրօնական Ժողովոյ Ատենապետին հետ միջադէպ մը ունեցած է ասկէ երկու տարի առաջ տեղի ունեցած խնդրոյ մը նկատմամբ։ Այդ միջադէպին ի միջի այլոց ներկայ գտնուած է նոյն ժողովոյ անդամներէն քահանայ մը, որ կ'երեւայ թէ չափազանց զգածուելով, խնդիրը Կրօնական Ժողովին կը ներկայացնէ իր Ատենապետը ազատելու համար անհամ ամբաստանութենէ մը։ Ժողովը իր Ս. Նախագահին բացակայութեան, կ'որոշէ Տ. Խօսրով վարդապետը իր ներկայութեան հրաւիրել, անկէ բացատրութիւններ ուզելու համար ծանօթ միջադէպին վրայ։ Այս շարժուած նիստին մէջ, ժողովին մէկ դադարի պահուն, Ատենապետին համակիր ժողովական մը յիշեալ խնդիրը մէջ տեղ կը նետէ. կարծեաց փոխանակութենէ վերջ միջադէպը փակուած կը համարուի։ Տ. Խօսրով վ. ժողովին ներկայացած չէր, ո՛չ թէ խոյս տալու նպատակաւ, այլ իրեն այս տեսակ հրաւէր մը եղած չըլլալուն համար։ Կրօն. ժողովը, երբեք հրատարակուածին նման որոշում մը չէ տուած, որպէս թէ՝ ժողովին Ս. Նախագահը Տրապիզոնի Տեղապահէն բացատրութիւններ առնելով ժողովին յառաջիկայ նիստին պիտի հաղորդէ եղեր։

—Իզմիրեանց գրական մրցանակաբաշխութիւնը մօտ օրերս պիտի կատարուի ատենապետ Նորատունկեան էֆէնտի Պոլիս վերադարձած ըլլալով։ Յանձնաժողովը երէկ նիստ մը ըրաւ Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ։

—Երուսաղէմի Պատրիարք Տ. Յարութիւն Ս. Հայրը ցաւակցական գիր մը ղրկեր է հանգուցեալ Խասեան Յովհաննէս էֆէնտիի մօր՝ Տիկին Աննա Խասեանի։ Երուսաղէմի Պատրիարքական փոխանորդ Տ. Գէորգ Սրբազան երէկ յանձնեց այդ գիրը։

—Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Տատեան Բարձր. Յարութիւն փաշա բոլորովին ապաքինած է իր վերջին հիւանդութենէն, և հիմա կրնայ տանը մէջ պտըտիլ։ Բժիշկները արտօներ են որ քանի մը օր վերջը դուրս ալ ելլէ։

—Տրապիզոնէն կը հաղորդեն թէ տեղւոյն Հայ-Հռոմէականաց առաջնորդ Տ. Պօղոս եպիսկոպոս Մամարեան որ մեծ համակրութիւն կը վայելէր տեղւոյն ամէն հասարակութիւններէն ալ, վախճաներ է 70 տարեկան։

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 սեպտ.—Չինէն առնուած վերջին լուրերու նայելով Բէքինի մէջ անդորրութիւն կը տիրէ։ Չինկ իշխանին յանձնուած է վարչութիւնը։

—Լի-Հունկ-Չանկ վաղը Բէքին պիտի ուղեւորի։

—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ միջազգային զօրագունդ մը մինչեւ Թայէն պիտի երթայ, ուր կը գտնուի խնամակալուհին։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.—Զրոյց կայ թէ Սըր Ռըտվէրս Պուլլըր պիտի յաջորդէ Լորտ Ռոպէրթսի։

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԷՆՆԱ.—Ընդդիմադիր կուսակցութեան հետ համաձայնութիւնը անկարելի ըլլալով, Աւստրիոյ Խորհրդարանին լուծումը անխուսափելի է։ Ընդհանուր ընտրութիւնները յառաջիկայ դեկտեմբերին պիտի կատարուին։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Պ. Նաչովիչի մէկ շրջաբերականը կ'ըսէ թէ Ռումանիոյ ու Պուլկարիոյ վէճը շատ չափազանցուեցաւ. կը հերքէ բանակին շարժման զրոյցները։

ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ.—Կը ծանուցուի թէ գանձային նախարարը պիտի առաջարկէ նախարարաց Խորհուրդին մեծ փոփոխութիւն մը հրապարակ հանել, երկաթուղիները վերստին գնելու համար։

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ

ԲԱՐԻԶ.—Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սպրուցցէի դուքսը երեքշաբթի Թրոմսէ ժամաներ է, մինչեւ 86 աստիճան 33 հասնելով, այսինքն երկրախոյզ Նանզէնէն աւելի։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԲԱՐԻԶ.—Այսօր Արուեստահանդէսին մէջ կատարուեցաւ ծաղկեմշակութեան հանդէսը մեծ յաջողութեամբ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 սեպտ. —Իրիկուան լրագիրները Հոնկ-Քոնկէն սեպտ. 6 թուականով հեռագիր կը հրատարակեն ծանուցանող թէ Լի-Հունկ-Չանկի քարտուղարը յայտարարեր է որ Լի-Հունկ-Չանկ սեպտ. 7ին (այսօր) Բէքին պիտի ուղեւորի։ Քարտուղարը յայտարարեր է նաեւ թէ Լի-Հունկ-Չանկ լուր առեր է որ միջազգային զինուորները թոյլ կու տան Չինացիներուն հետզհետէ վերստին ձեռք ձգել Բէքինի քաղաքին վարչութիւնը։

—Հոնկ-Քոնկէն սեպտ. 5 թուականով կը հեռագրեն Ռուիթէրի.—Քանթոնի մէջ անկարգութիւնները կաւելնան։ Օտար ապրանքներ ծախող ընկերներու խանութները կողոպտուեցան. մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ։ Զրոյց կայ թէ սեպտ. 8ին շփոթութիւններ պիտի ծագին։

ՊԷՐԼԻՆ.—Քիաօ-Չէուի կառավարիչը կը հեռագրէ Չինկթաուէն սեպտ. 5 թուականով թէ քսան հոգիէ բաղկացած գերման շրջուն պահակախումբ մը, Լան-Ջաուի մօտ, յարձակում մը կրեր է չորս-հինգ հարիւր Պոքսըրներու կողմէ, բայց այս վերջինները ետ մղուեր են՝ 40 մեռեալ ունենալով։ Գերմանացիները ո և է կորուստ չեն ունեցեր։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆոի զօրավարը Բէքինէն կը հեռագրէ օգոստոս 28 թուականով թէ Չինու մայրաքաղաքին մէջ անդորրութիւն կը տիրէ, բնակիչները կը վերադառնան։ Քաղաքը կը սկսի վերստանալ իր սովորական երեւոյթը։

ԺԱՆՏԱԽՏ

ԿԼԱՍԿՕ. — Ժանտախտէ նոր դէպք չպատահեցաւ։

ՊԱՐՏԷԶԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ!!!

Պահչէ Գաբու Պին Պիր չէշիտ վաճառատան կողմէ վերջերս հրատարակուած բանջարեղէնի, ծաղիկներու, հունտերու, ծաղիկի սոխերու, արհեստական աղբերու եւայլն նկարագրիչ և հրահանգիչ քաթալօկը ի գին 2 ղրուշի կը ծախուի։

Վերոգրեալ ապրանքներէն առնողներուն ձրիաբար կը տրուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	33
Ամէնէն բարձր գին	»	24	35 1/2
Ամէնէն վար գին	»	24	32
Ռումէլի Երկթ. գոց.	Ֆր.	114	37
Ամէնէն բարձր գին	»	115	50
Ամէնէն վար գին	»	113	50
ԲԱՑՈՒՄ 25 Օգոստոս			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	33
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	114	50
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քռէտի Ժէնէրալ Օթոմ.		0	34
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		1	18
Թրամուէյ բաժնեթ.		0	50
» ժուիսանս		210	—
« պարտաթ.		480	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		465	—
Թրանսվալ		80	—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	—
» » » չէք	»	109	12
Բարիզ » »	Ֆր.	23	16 1/4
» » » չէք	»	22	94
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	28	64
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	22	15
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	19
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բօլ էմբէրիալ	»	99	—
Քըլմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	08	—
Մէթալիք	»	39	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	63

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Սեպտեմբեր			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		98	68
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.			—
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. բաց.		23	—
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. գոց.		23	—
Օսմանեան Պանքա		11	75
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		38	—
» Մօնօբօլ		42	—
Պուլկարական 1888		81	50
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		104	75
Տօմինիալ		103	75
Թրանսվալ		3	25
Այտըն Երկաթուղի		60	50
Փոխառութիւն		25	370
ԲԱՐԻԶ, 6 Սեպտեմբեր			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		101	10
» » 3 1/2 %		102	40
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	45
) գոց.	»	23	50
» » » Բ.	»	—	—
« « « Գ.	»	27	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	545	—
Օսմանիէ	»	435	50
Ռումէլի երկաթուղի	»	115	—
Օսմ. մաքսատուն	»	509	—
Օսմ. Ռէժի	»	376	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		493	—
Քռէտի Լիոնէ		1121	—
Իտալական Ռանթ	»	93	70
Սպանիական արտաքին	»	73	50
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	82	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	160
[illegible]	»	3	
ՎԻԷՆՆԱ, 6 Սեպտեմբեր			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	212	50
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111	—
Օսմ. Ռէժի	»	299	—
ՊԷՐԼԻՆ 6 Սեպտեմբեր			
Ռուպլը	»	216	12
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	109	80
Անատ. Երկթ. պարտաթուղթ	»		—
Չէք Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	»	20	275
ՊՐՈՒՔՍԷԼ, 6 Սեպտեմբեր			
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		23	15
Ռումէլիի Երկաթուղի		[illegible]	—

ՌՈԲԷՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայս. Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը որով կը կառավարուի. Նաեւ ընտիր և յաջողակ ուսուցիչներ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թրքերէն լեզուաց համար. Ունի 8000 հատորներէ բաղկացեալ երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց. Նոր տնօրէնութիւնը եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Ռոպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և Դպրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։

Հաստատութեան հոյակապ և քարաշէն շէնքերը կառուցուած են ի Ռումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպական կողմը, հնօրեայ բերդերուն ետեւը բլուր մը վրայ, որուն դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն և ամէնէն առողջարարը համարուած է։

Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտեմբեր 15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տնօրէնութիւնն, ի Ռումէլի Հիսար։

337 7—24

ՏՔԹ. ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ԿՆԱԽՏԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կը դարմանէ ամէն տեսակ ներքին հիւանդութիւն, և ի մասնաւորի ջղային, նաեւ կանանց բոլոր հիւանդութիւնները։ Ելեկտրականութեամբ կը դարմանէ ջղային և գործարանաւորական հիւանդութիւններ՝ կատարելագործեալ մեթոտներով։ Կը կատարէ ախտաճանաչութիւն Ռէօնթկէնեան Ք. ճառագայթներով, որ դրապէս կը ցուցնէ (Radioscopie) ի՛նչ որ աչքով անտեսանելի և սովորական քննութեամբ անհասկնալի է։ Ոսկրներու և ներքին գործարանաց հիւանդութիւններ մարմնոյ մէջ գտնուած դրամ, ասեղ, կապար, կամ ներսը գոյացած քար, ուռեցք, ստամոքսի, աղիքներու, երիկամանց, սրտի և թոքերու հիւանդութիւնները, և թոքախտը իր բոլոր աստիճաններուն մէջ, մինչեւ իսկ վարակուելէ առաջ թոքերուն տրամադրութիւնը։ Ի պահանջել հարկին, այն հիւանդութեանց լուսանկարը հանելով (Radiographie) իբր հաստատուն փաստ հիւանդին կը յանձնուի։ Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ Բէրա Մէքթէպ-Չայրամ փողոց, 29 թիւ իր տունը։

Եւ նոյն ժամերուն ձրիւ Պոլսոյ կողմի յաճախորդաց համար Բշ. և Ուր. կէսօրէ առաջ կը գտնուի Գում Գաբու Սու-Թէրազի փողոց, թիւ 9 տունը։

609 10—30

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Բրիօրիթէ 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը օգոստոս 15էն աւարտող թիւ 15 կտրոնին, ինչպէս նաեւ նոյն փոխառութեան վերջին օգոստոս 1/14ին կատարուած վիճակահանութեան ամորթները օգոստոս 1/14էն սկսեալ պիտի վճարուին Ղալաթիոյ օսմ. Պանքային կեդրոնատեղիին մէջ։

Կտրոններուն և պարտաթուղթերուն պէտք է միացնել թուաւոր պօրտըրօներ, որոնց տեղ պարտաթուղթ ունեցողներուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը որ յանձնումի թուականէն 10 օր յետոյ պէտք է ներկայացնել Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքայի սնտուկը, վճարուելու համար։

6—10

ՍԻՐՈՊԻ ՄՕՌԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 18 սեպտ. 1888

Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,

Ցորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոդին օշարակը. միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլայի եւ անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ եւ յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօռիւ ձկան իւղէն եւ կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ՀՐԱՇԱԼԻ ԴԵՂ ՄԸ

Կազդուրող, զօրացնող և արիւնը մաքրող դեղերուն ամէնէն ազդեցիկն զօրաւորն ու անուշահամը ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ է որ խիստ դիւրաւ կը խմուի։ Ձկան իւղը, Քինքինան և ուրիշ խստահամ դեղերը շատ աննշան կը մնան ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻԻՆ քով, որուն նկատմամբ բժիշկներու հազարաւոր նամակներէն հետեւեալները կարդացէք.

Սիրելի Պ. Նուրի, Հավրը, 23 Յունի. 1899

Ձեր գինիին նկատմամբ արդէն յայտնած նպաստաւոր գաղափարներս անգամ մը եւս կը կրկնեմ. երբեք այս աստիճան կատարեալ և ազդու դեղ մը չէր հասած ձեռքս, տղայոց յատուկ հիւանդութեանց պարագաներուն՝ երբ հարկ ըլլայ ձկան իւղ գործածել, անոր տեղ ապահովապէս պէտք է տալ ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ, որուն ազդեցութիւնը կրկնապատիկ է ամէն տեսակէտով։ Ձեր գինին ուրիշ մէկ առաւելութիւնն ալ այս է որ, տղայք մեծ ախորժակով կը խմեն զայն և դիւրութեամբ կը մարսեն։ ՏՕՔԹ. ԺԻԳԸՐ

Բարիզ, 15 Նոյեմբ. 1898

Պ. Նուրի։ Շատ անգամներ փորձած էի Ձեր գինին, տկարակազմ, անարիւն ու տժգոյն հիւանդներու և շնչառական գործարաններէ նեղուողներու վրայ և անոր շնորհիւ մեծամեծ յաջողութիւններ ձեռք բերած։ Այս անգամ տուի զայն դեռատի աղջկան մը որ թուշերուն տակ գեղձեր (պէզ) ունէր եւ որոյ վրայ խոյլի (սրաճա) սկզբնաւորութիւն մը կը նշմարէի. ուրախ եմ յայտնել որ, չորս ամիս ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻ գործածելով հիմա բոլորովին առողջացած է աղջիկն, որուն նշանտուութիւնը կատարեցին երէկ։ ՏՕՔԹ. ՌԱՎԻՕՆ

Լրացնելու համար մեր պարտականութիւնը կը կրկնենք որ մի միայն եւ մի միայն ՆՈՒՐԻԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԳԻՆԻ առնէք առանց խաբուելու կեղծերէն կամ նմանութիւններէն, զորս շահամոլներ պիտի ջանան տալ ձեզ իբրեւ Նուրիի գինիին չափ ազդեցիկ դեղ, մի հաւատաք ՆՈՒՐԻԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԳԻՆԻՆ է միայն առողջարար։ ՏՕՔԹ. ՏԷԼՄԻ

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 80 10—12

Նորոգիչներու մէջ ամէնահռչակուած

ՓԷՐ ՊՐԱՎԷՆ

Ամենէն ազդեցիկ դեղ է ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ ԴԵՂՆՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ՏԺԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ բուժելու: Ոչ անախորժ համ ունի եւ ոչ ալ հոտ. աշխարհի բոլոր բժիշկները կը յանձնարարեն ՓԷՐ ՊՐԱՎԷՆ. Պնդութիւն չըսար. Ախորժակը չխանգարեր: Կարճ ժամանակի մէջ կուտայ Առողջութիւն, Կայտառութիւն, Ոյժ եւ Գեղեցկութիւն: Կեղծերէն զգուշանալ: Կը ծախուի թէ կաթիլի եւ թէ դեղահատի ձեւով ամէն դեղարաններու, մթերանոցներու մէջ:

ՈՒՄՈՒՐՃԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

COGNAC OMOURDJA
EXTRAIT DE VIN PUR
KONIAK OMOYPAZA
ΕΞ ΑΓΝΟΥ ΟΙΝΟΥ

MEDAILLE EXPOSITION
BRUXELLES 1897

Ումուրճայի Գործարանը որ Պրուքսէլի Արուեստահանդէսէն շքադրամ ստացած է, չուզեր իր անարատ ու լաւ արտադրութեանց համար քիչ ատենուան մէջ ստացած վարկը ուրիշ գործարաններու պէս ճշմարտութեան հակառակող յայտարարութիւններով հոչակել. միայն սա լուրջ ճշմարտութիւնը կը ներկայացնէ անոնց որ հոգածու իրենց առողջութեանը:

«Ստորագրեալներս կը յայտարարենք թէ ուշադրութեամբ քննած ենք Ումուրճայի ազգային գործարանին արտադրութիւնները որոնք 1897ին Պրիւքսէլի Արուեստահանդէսին շքադրամին արժանացած են: Արդարեւ գործարաններու մէջ քանի արտադրութիւնները միայն եթէ քննուին, արդիւնքը շատ սահմանափակ կ'ըլլայ. բայց նկատողութեան առնելով Հանրային Պարտքի վարչութեան ծանուցագիրները թէ Ումուրճայի Գործարանին արտադրութիւնները անարատ գինիներէ շինուած են, նաեւ նկատողութեան առնելով այն պարագան թէ նոյն վարչութիւնը լուրջ ձեռնարկներ կ'ընէ իր հասոյթները ապահովցնելու համար, կը հաստատենք թէ նոյն Գործարանին բոլոր արտադրութիւնները անարատ գինիէ շինուած են. հետեւաբար տուինք ներկայ վկայականը:»

Վէհ. Սուլթանին քիմիագէտներէն
Պոնկովսքի, Սինկրոս ու Տոքթ. Մանեի

Այդ արտադրութիւնները անարատ ըլլալուն համար զինուորական հիւանդանոցներու մէջ կը գործածուին:

Վաճառման տեղերը.— Ընդհանուր կրդեպոտեղի Ղալաթիա Քարանթինա փողոց թիւ 4, Եմուռքիոս Էֆ. Թուրաճօղլու և Պոլիս Հասըր Իսկէլէսի Նիքոլաքի Էֆ. Կէվէնճիօղլու: Դիւրութեան համար մեծ ու փոքր ամաններու մէջ ալ կը ծախուին: Օղիներուն գինն է օխան 10 ղրշ. 4 ու 7 տարուան գոնեաքներուն՝ 13. 6 ու 9 տարուան գինիներուն՝ 3: Կը ծախուին նաեւ Պոլիս կամուրջին գլուխը Սուբենեան վաճառատունը, Լանկա, Թուլումպա մէյտան Աթթավանա Քիրկորի վաճառատունը գին 4 ղրուշ: Սիրքէճի՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան նախկին շէնքին մօտ՝ Միլտա: Հասըր Իսկէլէսի Ծըխալոտի մաքսատան մօտ՝ Ջիրոնկէլոս: Պոլիս Պալըք Բազար Բէնիրճի փողոց՝ Եորկի Բասքալիտիս: Ղալաթիա՝ Քօօբէրաթիվ Ընկերութեան վաճառատունը: Ղալաթիա Սանտըգճըլար՝ Բոսթի Միքա, Թարաճճը փողոց՝ Միխալաքի Թէէրիտի ու Քիւրեքճիլէր՝ Եանի Թոթորուլօ: Բերա Մեծ Փողոց Անատոլու խան Գառնիկ Սիմոնեան և Շիշլի Օսման Պէյ քաղինոյին հանդէպ Բէրիքլի Վալիասի: Նաեւ բոլոր նպարավաճառներու, գեղարաններու, հանրային պարտէզներու մէջ և Վոսփորի ամէն կողմերը:

ՍԻՆ ԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻԶ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սիրած են գործածել: Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ:

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է:

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիշէի ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց:

ՂԱԼԱԹԻԱ Սինկէր խան, Թիւնէլին առջեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13:

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻՋԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Ղալաթիա, Վօյվօտա Պահականոցին կից թիւ 91

Վաճառատանս մէջ ամէն տեսակ ակնաբուժական և վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին ՄԵՆԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ: Կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, անոնի կապիչներ (զասրգ պաղը), տեսակ տեսակ գրխներ (ծիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոզգօբ), փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նորատեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ: Գիները շատ աժան: Ցաճախորդք շատ գոհ պիտի մնան:

ԳՏՆՈՒԵՑԱՒ

ՌԻՒՄԱԹԻԶՄԻ ԴԱՐՄԱՆԸ

Չափազանցութիւն չէ, ուշադրութեամբ կարդացէք:

Այլ եւս պիտի չտառապիք ոչ ռիւմաթիզմէ (յօդացաւ) ոչ ծունկի, բազուկներու, թիկունքի եւն. հովերէ, ցաւերէ ու խիթերէ: Բժշկական աշխարհին քաջածանօթ Տոքթէօր Լամօ, այս կարգի հիւանդութիւններ բուժելու համար հնարեց ՀԱԿԱՌԻՒՄԱԹԻԶՄԱՅԻՆ և արիւն շինող՝ ՊԱՆԵՕԻ ԴԵՂ ՄԸ որ ամէնէն սաստիկ ռիւմաթիզմը կարճ ժամանակի մէջ, հիմնովին կը բուժէ, ԱՌԱՆՑ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ՎՆԱՍԵԼՈՒ:

Ռիւմաթիզմի ամէնէն սաստիկ ցաւերը, առաջին պանեօով դադարելով կը հանդարտին: Ամէնէն յամառ, հինցած և անբուժելի ռիւմաթիզմները որք ջերմուկներու լոգանքով չեն բժշկուած, Տոքթ. Լամօի դեղով հիմնապէս և ապահովապէս կը բժշկուին, ընդամէնը վեցէն տասներկու պանեօ ընելով, հիւանդութեան տեսակին համեմատ:

Տոքթ. Լամօի հակառիւմաթիզմային եւ արիւն շինող պանեօի դեղը,—որով երկու օրը անգամ մը պէտք է պանեօ ընել— ռիւմաթիզմի ամէն տեսակէն զատ, կատարեալ յաջողութեամբ կը բժշկէ նաեւ ՍԻԱԹԻԿ ըսուած կողի և ազդրի խիթն ու ցաւերը. և մինչեւ հիմա անբուժելի կարծուած ԿԱԹՈՒԱԾԸ, ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՍԻԱԶՄԱՏԸ (զուտ խաւթալըզը) և ամէն տեսակ ջղային հիւանդութիւնները:

Տոքթ. Լամօի պանեօն, ներքին առնուած դեղերուն վրայ սա առաւելութիւնն ունի որ դուրսէն գործածուելով, ստամոքսը չյոգնեցներ, առողջութեան չի վնասեր, կազմուածքը կը զօրացնէ և հիւանդութեան ամէնէն սաստիկ շրջանին մէջ ու հարբուխի ժամանակ ալ կը գործածուի: Ապաքինողներն ու պրօնշիթի ենթարկուողներ այս պանեօին շնորհիւ կը վերստանան իրենց ոյժն ու առողջութիւնը:

Այս դեղը օճառ մըն է որ մորթին ծակտիքները բանալով դիւրութիւն կուտայ մաքուր օդին ներմուծման: Ամիսը մէկ պանեօ ընելով զերծ կը մնայ մարդ ռիւմաթիզմէ: Ռիւմաթիզմի ամէնէն աժան դեղն այս է, ուրովհետեւ ճշմարտապէս կը բուժէ հիւանդութիւնը: Կը ծախուի մեծ դեղարաններու և դեղի վաճառատուններու մէջ: 652 1—30

ԴԺՈՒԱՐԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԿՈՒՐԾՔԻ ԻՋՈՒԱԾՔԸ

Եթէ չդարմանուին, վտանգաւոր են, մինչեւ իսկ խեղդամահ կը պատճառեն: Կանոնաւոր շնչառութիւն չըլլալը, ծանր բեռան մը տակ կը ճնշուի, շնչափողերը կը խծլտան, և կուրծքը չի կրնար հանգիստ ընել: Դարմանին համար բժիշկներ մտահոգ էին և գիտութիւնը գտաւ՝ ԷՍԲԻՔԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆ ու ՓՈՇԻՆ, որք հիմնապէս կը բուժեն, կուրծքի իջուածքը, հազն և շնչառական հիւանդութիւնները: Բժիշկներ կը յանձնարարեն այս դեղը: Բարիզի և եւրոպական ուրիշ հիւանդանոցներու մէջ միմիայն ԷՍԲԻՔ կը գործածեն այս հիւանդութեանց համար: Կը ծախուի Բարիզ Սէն Լազար փողոց թիւ 20 և մայրաքաղաքիս ու գաւառներու դեղարաններուն մէջ: 497 44—52

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿՕՇԻԿԻ

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Որ 16 տարիէ ի վեր Ղալաթիոյ և Բերայի պատրաստ կօշիկի վաճառատանց իր սեպհական գործարանէն կը հայթայթէր եւրոպական նիւթերով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկ արանց, կանանց և տղայոց, այս անգամ բացած է ի Ղալաթիա ԿՕՇԻԿԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ մը, ուր նաեւ միշտ պատրաստ կը գտնուի ֆրանսական և անգլիական գործարաններէ բերուած ամէն տեսակ կաշիէ և լաթէ կօշիկներ, Բօ-տը Սիւէտ լուստրին, վիտէլա, կլասէ, այծի մորթ, քարտմանտօլ, և մետաքս, նաեւ զուտ քթանէ ամէն տեսակ, ամէն գոյն, կտորով և պարզ կիսակօշիկներ: Ճշմարիտ կտորով և քամով: Յանձնարարութիւնք կը կատարուին նաեւ չափու վրայ: 592

Բարեձեւութիւն, տոկունութիւն եւ անմրցելի աժանութիւն

(Քարաքէօյ պօղազքէսէն դիմաց թիւ 15)

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐՍ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանձի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զրպուննեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաարուեստիկ ցաւած ակռաներ մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկի, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, լաւ և նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն բուն ձեւով, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ ոգեղէններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամհանութիւն:

Ե. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին:

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՕՒՆԻՆ 11 197

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէյլալ Պէյ խանի քով, թիւ 1.
Չիֆթէ Սէլէք մաղազասը

Ծերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵՆԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին: Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, անոնի կապիչներ (զասրգ պաղը), տեսակ տեսակ գրխներ (ծիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոզգօբ) փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ: Գիները խիստ աժան:

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

Միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իւբօֆոսֆիթը: Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ: Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (ալլաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՑԱՐԶԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ:

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով:

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անունը	Թօնօ	Անունը	Թօնօ	Անունը	Թօնօ	Անունը	Թօնօ	Անունը	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գոնկօ	2906	Կրօտինօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարթէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սորէնտօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրացիօ	3600	Մօնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրագօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրունօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օթէլլօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիփսօ	1337	Էրատօ	1841	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլփինօ	2307	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գափօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Պօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիտանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րոմէօ	1789		

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճենսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 7ին:

Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 12ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար:

Դիմել առ գործակալս Ժ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՃՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Մէյմէնէթ խան, Ղալաթիա 377

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրփուլ և Պօսթօնի միջեւ բանող

Անունը	Թօնօ	Անունը
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիան
ումէնեան	10500	Էճիփշիան
Քէստրիան	10500	Նորմ.ըն
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան
Ճօրճիան	8000	Անատոլիան
Պոսթոնիան	8000	Ալգաշիըն
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան
Ֆալէրնիան	3700	Մինհօ
Վալոնիան	3700	Օփօրդօ
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն
Ֆապիան	3500	

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իր ապրանքը այլուր փոխադրելու համար Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը դրկել շոգենաւի ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՅՈՆԻՆ
Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ Հին մաքսատուն 600

COMP RUSS

NAVIGATION A VAPEUR ET D
COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւն

Գշ. 22 4 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէ
Գշ. 23 5 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա 10ին միջօրէէն առաջ, Աղեքսանդրէտ, Եաֆա-Եաֆֆա, Պէյրութ եւ Ֆիւէյ,
Եշ. 24 6 Օտէսա ժամը 8ին միջօրէէն առ
Եշ. 24 6 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բաթում Բուն ժամը 1ին յետ միջօրէ
Ուր 25 7 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՕԳՈՍՏՈՍԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Սեպտ. 11ին Անատոլի. Մարսիլիայէն
» 12ին Գառամանի, Մարսիլիայէն
» 17ին Մինկրէլի, Անատոլուէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 12ին Անատոլի, Պաթումի
» 14ին Գառամանի, Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթումի
» 18ին Մինկրէլի, Մարսիլիա

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Բօբ Հանէ Քարաքէօյ վրայ: 516 Թ. ՌԷՄՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Ուր ամէն երկու անգամ կը բանի Լիվէրփուլ Նիւ-Եօրք միջեւ

Անունը	Թօնօ	նունը	Թօ
Ումպրիա	7718	Գոթնիա	
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	
Սէրվիա	7391	Մարաթօն	
Ուլտոնիա	7268	Աղլաս	
Պաւոնիա	5587	Սարակօսա	
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	
Կալլիա	4809	Պալմիրա	
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	
Ալէբբօ	2143	Մօրօքքօ	
Քէտար	1876	Քամպանիա	
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	
Գադալոնիա	4845		

Դիմել առ ԺՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց 1255

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՐԵԱՆ

—)(88)(—

ԹԷՕՏՈՐ ՈՒԱԴՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ԷԼՈՒԻՆ

Ժ.

ՔՕՂԻՆ ԵՏԵՒԸ

3

Ընդհուպ զգացի թէ մայրս, Սիլֆօրտ և Ուիլտըրսբին քովս կեցած էին, թէ Ուիլտըրսբինի ձեռքը թեւիս վրայ էր և թէ ես ցոյց կուտայի նախագիծը, մըռլալով.

—«Ողջ է ան, Աստուած է»:

Մայրս միւս աշխատանոցը առաջնորդեց զիս ու կեցայ մեծ պատկերին առջեւ: Ուիլտըրսբին և Սիլֆօրտ զգալով թէ առանձին ու փափուկ հանգամանք ունեցող բան մը պատահած էր, մտիկ կ'ընէին փոքր աշխատանոցէն:

—«Անմիջապէս պէտք է որ անձնատուր ըլլամ անոր,» հծծեցի մօրս, անմիջապէս:

Այնքան կենդանի էր Ուինիֆրէտի պատկերը որ կ'զգայի թէ շատ մօտ ըլլալու էր ան: Շուրջս նայեցայ տեսնելու համար թէ քովս կեցած չէ՞ր ան, այն ակնախտիղ հանդերձներուն մէջ, որոնք Ուիլտըրսբինի փառաւոր ուրուագծին վրայ կը շողային:

Բայց Ուինիֆրէտին տեղ՝ մօրս կիսադէմքը աչքիս հանդիպեցաւ, ցուրտ, հպարտ ու ճերմակ: Անհուն յուզման ազդեցութիւնը նորէն մանուկ մը դարձուց զիս, ինչպէս ըրած էր հօրն անկման գիշերը: «Մայր, ըսի, կը տեսնէք թէ ո՞վ է ան»:

Պատասխան չտուաւ. անթարթ աչքերով կը նայէր պատկերին. բայց իր ոսկոնքին սարսուռը, իր երկար խորունկ շնչառութիւնը կը բացատրէր ինծի այն մալէզին պայքարը, որ անոր կուրծքին տակ կը մղուէր խղճի ու գթութեան և անողոք հպարտութեան միջեւ: Իմէ ունեցած հին երկիւղս նորէն պաշարեց զիս: Պզտիկ տղայ մ'էի նորէն, Ուինիֆրէտին համար դողդղացող: Անբացատրելի ու անօրինակ կերպով մ' միշտ զգացած էի թէ ան, իմ մայրս, կը վտարէր իմինէս ու Ուինիֆրէտէն գերազանց հպարտ ցեղի մը, և Ուինիֆրէտ հանդէպ իմ սիրոյս սաստկութենէն զատ բան մը չէր կրնար երբեք դրդել զիս ապստամբիլ հօրս դէմ:

—Սիրելի մայր, հծծեցի, «ամէն չարիք, ամէն վիշտ և նեղութիւն վերջացած են ալ. ու ամենքս ալ երջանիկ պիտի ըլլանք. վասնզի բարի սիրտ մը ունիս դուն ու ճար չի կայ որ պիտի սիրես զայն Ուինիֆրէտն, երբ ճանչնաս զանի»:

Բնաւ պատասխան չտուաւ. շրթունքը սակայն նորէն կարմրեցան, դեղնեցան յետոյ. յետոյ սարսուռ մը անցաւ անոնց վրայէն, որպէս թէ գութը նուաճած ըլլար հպարտութիւնը անոր կուրծքին տակ, և այդ սարսուռին յաջորդեց այն անարգական գալարումը որ յաճախ անցեալին մէջ աճարեկած էր սիրտս այն անվհեր ու կռուասէր տղուն, զոր չէր կրնար զարհուրեցնել ոչ մէկ վտանգ ծովուն կամ ցամաքին:

—Գտնուած է ան, ըսի: «Եւ մա՛յր, այլ եւս զրկութիւն չի կայ քու և իմ մէջտեղ: Կը ներեմ քեզ ալ ամէն բան»:

Ցատկեցի քովէն իբր թէ խայթուած ըլլայի, այնքան անակնկալ էր այն ատելութեան արտայայտութիւնը զոր տեսայ իր դէմքին վրայ՝ երբ կ'ըսէր. «Կը ներե՛ս ինծի:» Կը յիշեցնէր այն՝ իրեն հետ այն գիշերուան իմ պայքարս. և անմիջապէս ինքզինքս ժողվեցի: Աղեքսանդր Հոգւոն՝ մէկ վայրկեանէն եղաւ նորէն այն դաժան ու ցասկոտ մարդը զոր տառապանքը ըրած էր: Ուինիֆրէտէն զատ բոլոր աշխարհի հանդէպ քարացած սրտով հեռացայ քովէն: Չէի գիտեր ան ատեն թէ ինծի նկատմամբ իր վարմունքն այն պահուն՝ հետեւանքն էր իր սրտին մէջ մղուած վերջնական պայքարին ընդ մէջ իր հպարտութեան ու այն խղճի խայթին, որ յետոյ տիրապետեց անոր վրայ ու կործես թէ անոր կեանքին մնացորդը ողբերգութիւն մը պիտի դարձնէր առանց բնաւ ժպիտի մը: Նոյն միջոցին Ուիլտըրսբին և Սիլֆօրտ ներս եկան փոքրագոյն աշխատանոցէն: «Ո՞ւր է ան», ըսի Ուիլտըրսբինին. «Զիս անոր տար անմիջապէս, զիս տար անո՛ր որ այս պատկերին համար քու դէմդ նստաւ: Ան է որ ես ու Սինֆի Լըվէլը կը փնտռէինք Կալլէսի մէջ»:

Բացարձակ զարմացման նայուածք մը, յետոյ ցաւագին շփոթութեան արտայայտութիւն մը նշմարեցի իր դէմքին վրայ, նայուածք մը զոր վերագրեցի մօրս և իմ մէջտեղ անցած խօսակցութենէն մաս մը լսած ըլլալուն:

—Ըսել կ'ուզէք... տի... տի... տիպարը՞: Հա՛ չէ Պ. Օլուին, յարեց. «Այն միւնոյն օրիորդը զոր Կալլէսի մէջ կը փնտռէի՞ք: Արդարեւ խորհրդաւոր են հոգեկան աշխարհին ճամբաները», և յետոյ իր շրթունքը կը շարժէին անձայն, կարծես աղօթք ընելու համար:

—Ո՞ւր է ան, հարցուցի դարձեալ:

—Անոր վրայով ամէն բան պիտի ըսեմ ձեզ ընդհուպ.. երբ առանձին ըլլանք.» պատասխանեց ցած ձայնով մը: «Պատկերը կը գոհացնէ՞ զձեզ»:

Պատկերը՝: Իր պլուսսատին վրայ կը խորհէր ան: Բոլոր այն փառաւոր տեսարանին մէջ, ուր միջնադարեան հրեշտակներ խառնուած էին դասական երիտասարդներու և ծաղկեպսակ օրիորդներու հետ. երեւակայական գեղեցկութեան այնպիսի խառնուրդի մը մէջ զոր կրնայ երեւակայել միմիայն նկարիչ մը որուն մէկ երրորդը պուրիտանդետ էր, մէկ երրորդը խոլագար մը և մէկ երրորդը՝ գուշակ մը: Լոնտոնի քննադատներուն մէկ խումբին հիացումը և միւս խումբին ատելութիւնը գրգռող այն նոր-վիպական շարժումին տարօրինակ ամփոփումը հրաշալիքներուն մէջտեղ ես ինքս իբրապէս ու կատարելապէս մէկ դէմք միայն կը տեսնէի, Իսիսի, կամ Բէլանիայի, կամ Եւայի, կամ քաղցր բնութեան, կամ ո և է մէկուն դէմքը որ կը նայէր ինծի Ուինիֆրէտին այն սիրելի աչքերովը, որոնք իմ կեանքս էին, որ կը նայէր ինծի այն միեւնոյն դիւթիչ, անբացատրելի արտայայտութեամբ, զոր կ'ունենային այդ աչքերը երբ նստէր ան իր «Մչուշի իշխանին» հետ Սնոտոնի վրայ: Կը ջանայի ամբողջութիւնը ընդգրկել, ի զո՛ւր: Ուինիֆրէտի դէմքը ու կերպարանքը միայն—ծովաբոյսերով պսակուած ինչպէս Ռաքսթօնի լուսանկարին մէջ—կրնար հազիւ բռնել մը մի լ աչքերուս վրայ:

—Ուիլտըրսբի՛, ըսի, այս պահուն չեմ կրնար դատաստան մը ընել պատկերին վրայ. պէտք է նախ տեսնեմ այս պատկերը ԶԱՆԻ տեսնելէս յետոյ: Ո՞ւր է ան: Հիմա չե՞մ կրնար ԶԱՆԻ տեսնել:

—Չէք կրնար:

—Այսօր չե՞մ կրնար տեսնել զայ

—Չէք կրնար: Ընդհուպ պիտի ըս ձեզ, և շատ ըսելիք ունիմ ձեզի, Ուիլտըրսբին, անձկութեամբ նայելով մօր որ մենէ բաժնուելու հակամէտ չէր, ևար: «Ամէն ինչ պիտի ըսեմ ձեզի Ան վրայով... երբ... երբ բաւական հ գիտ ըլլաք»:

—Հիմա ըսէք ինծ, յարեցի.

—Տէր Աստուած, տարօրինակ գ մըն է ատ չե՞ք գիտեր: Սիրել Օլուի անգամ կը շուարեցնէ այս խնդիրը. ըս Սիլֆօրտ:

—Ապահո՞վ է, գոչեցի Ուիլտըրսբ նին:

Լռութիւն տիրեց.

—Ապահո՞վ է ԱՆ. գոչեցի դարձեալ

—Բոլորովին ապահով, յարեց Ուիլ տըրսբին, անանկ շեշտով մը, որուն ծա րութիւնը զիս կատղեցուցած պիտի ըլլա եթէ խօսողը այս տարօրինակ արարած տարբեր անձ մը ըլլար: «Երբ հանգ յուզուած ըլլաք, ամէն ինչ պիտի ըսե ձեզ անոր մասին:

—Ոչ, ոչ. հիմա, հիմա՛:

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՑԵԱՆ

(Շարունակելի)